

Załącznik nr 1
Do zarządzenia nr 20/2026
Wójta Gminy Jedwabno z dnia 04.03.2026 r.

PLAN
DEINSTYTUCJONALIZACJI
USŁUG SPOŁECZNYCH
GMINY JEDWABNO
na lata 2026–2030

WSTĘP

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych Gminy Jedwabno na lata 2026–2030 został opracowany jako dokument strategiczno-operacyjny, którego celem jest stopniowa zmiana modelu wsparcia społecznego na terenie gminy – z dominacji form instytucjonalnych na rozwój usług świadczonych w środowisku lokalnym, jak najbliższym miejsca zamieszkania mieszkańców.

Plan stanowi odpowiedź na rzeczywiste potrzeby mieszkańców Gminy Jedwabno, wynikające z analizy danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, doświadczeń pracowników socjalnych oraz zakresu usług przewidzianych w projektach realizowanych i planowanych przez gminę w ramach Funduszy Europejskich dla Warmii i Mazur. Dokument uwzględnia uwarunkowania typowe dla gminy wiejskiej: rozproszoną zabudowę, ograniczoną dostępność transportu publicznego, mniejszą liczbę instytucji specjalistycznych oraz kluczową rolę usług mobilnych, środowiskowych i koordynowanych.

Plan koncentruje się na pięciu głównych obszarach wsparcia:

- seniorach i osobach starszych wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
- osobach z niepełnosprawnościami oraz ich rodzinach,
- osobach w kryzysie bezdomności i zagrożonych bezdomnością,
- osobach w kryzysie zdrowia psychicznego,
- rodzinach z dziećmi, w tym rodzinach przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze.

W Gminie Jedwabno potrzeby tych grup mają charakter trwałe i wielowymiarowe. Dane GOPS wskazują na utrzymującą się liczbę rodzin i osób wymagających długofalowego wsparcia, przy jednoczesnych ograniczeniach lokalnych zasobów instytucjonalnych. W takich warunkach rozwój usług środowiskowych, wsparcia mobilnego, pracy socjalnej, asystentury oraz koordynacji usług staje się kluczowym kierunkiem działań.

Plan został opracowany w sposób spójny z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi, w szczególności z kierunkami deinstytucjonalizacji usług społecznych oraz założeniami programów finansowanych ze środków Unii Europejskiej. Jednocześnie dokument jest bezpośrednio powiązany z projektami realizowanymi przez Gminę Jedwabno, w tym z działaniami na rzecz rodzin, dzieci, seniorów oraz z utworzeniem i funkcjonowaniem Centrum Usług Społecznych jako narzędzia integracji i koordynacji lokalnego systemu wsparcia.

Plan pełni podwójną rolę: z jednej strony porządkuje diagnozę potrzeb i zasobów gminy, z drugiej wyznacza konkretne kierunki działań i usług, które mogą być wdrażane etapowo,

adekwatnie do możliwości organizacyjnych i finansowych samorządu. Dokument ma charakter praktyczny i stanowi podstawę do dalszego planowania projektów, zlecania usług oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami.

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP

2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

2.1. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej Gminy Jedwabno

2.2. Zasoby do realizacji usług społecznych

2.3. Diagnoza i potrzeby obszaru wsparcia seniorów

2.4. Diagnoza i potrzeby obszaru wsparcia osób z niepełnosprawnościami

2.5. Diagnoza i potrzeby obszaru wsparcia osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych bezdomnością

2.6. Diagnoza i potrzeby obszaru wsparcia osób w kryzysie zdrowia psychicznego

2.7. Diagnoza i potrzeby obszaru wsparcia rodziny z dziećmi, w tym z dziećmi z niepełnosprawnościami

3. CZĘŚĆ OPERACYJNA

3.1. Deinstytucjonalizacja usług wsparcia seniorów i osób starszych

3.2. Deinstytucjonalizacja usług wsparcia osób z niepełnosprawnościami

3.3. Deinstytucjonalizacja usług wsparcia osób w kryzysie bezdomności

3.4. Deinstytucjonalizacja usług wsparcia osób w kryzysie zdrowia psychicznego

3.5. Deinstytucjonalizacja usług w obszarze wsparcia dziecka i rodziny

3.6. Rola Centrum Usług Społecznych w realizacji Planu

3.7. Model współpracy międzyinstytucjonalnej w realizacji Planu

4. ZASADY MONITOROWANIA I EWALUACJI PLANU

5. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA DZIAŁAŃ

6. PODSUMOWANIE

7. ZAŁĄCZNIKI: lista usług społecznych planowanych do realizacji w Gminie Jedwabno

2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

2.1. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej Gminy Jedwabno

Diagnoza sytuacji społecznej Gminy Jedwabno wskazuje na utrwalony, strukturalny charakter problemów społecznych występujących na jej terenie. Analiza danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, obserwacji wynikających z pracy socjalnej oraz informacji pochodzących z realizowanych działań potwierdza, że zapotrzebowanie na wsparcie społeczne nie ma charakteru incydentalnego, lecz wynika z długotrwałych uwarunkowań demograficznych, społecznych i ekonomicznych.

W gminie obserwuje się kumulację trudności społecznych w tych samych gospodarstwach domowych. Problemy takie jak ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba, samotność oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wzajemnie się wzmacniają, prowadząc do pogłębiania się zależności od systemu pomocy społecznej. Zjawisko to generuje potrzebę działań zintegrowanych, wykraczających poza udzielanie świadczeń finansowych i doraźnych interwencji.

Szczególnie istotnym wyzwaniem jest ograniczona dostępność usług społecznych o charakterze środowiskowym, które mogłyby skutecznie przejmować funkcje wsparcia w sytuacjach kryzysowych oraz zapobiegać eskalacji problemów prowadzących do instytucjonalizacji. W warunkach gminy wiejskiej niedobór takich usług skutkuje zwiększonym obciążeniem rodzin, opiekunów nieformalnych oraz pracowników pomocy społecznej.

Analiza sytuacji społecznej wskazuje również na niewystarczającą koordynację działań pomiędzy poszczególnymi sektorami polityki społecznej. Brak spójnych ścieżek wsparcia oraz ograniczona wymiana informacji pomiędzy instytucjami powodują ryzyko fragmentaryzacji pomocy, dublowania działań lub występowania luk w systemie wsparcia, szczególnie w sytuacjach przejściowych, takich jak zakończenie hospitalizacji czy wystąpienie kryzysu rodzinnego.

Uwarunkowania demograficzne Gminy Jedwabno, w tym proces starzenia się populacji oraz odpływ osób młodych, wpływają na wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze, wsparcie dla osób zależnych oraz działania przeciwdziałające izolacji społecznej. Jednocześnie rozproszona zabudowa i ograniczona dostępność transportu publicznego stanowią istotną barierę w dostępie do usług realizowanych w formie stacjonarnej.

Z przeprowadzonej diagnozy jednoznacznie wynika, że dotychczasowy model wsparcia, oparty głównie na interwencjach kryzysowych oraz świadczeniach pieniężnych, nie

odpowiada w pełni na złożone potrzeby mieszkańców. Konieczne jest systemowe przesunięcie akcentów w kierunku rozwoju usług środowiskowych, pracy socjalnej o charakterze długofalowym, asystenckiego modelu wsparcia oraz koordynacji działań różnych podmiotów.

Wnioski z diagnozy stanowią podstawę do wdrażania procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych w Gminie Jedwabno, rozumianego jako stopniowe ograniczanie korzystania z form instytucjonalnych na rzecz usług realizowanych w środowisku lokalnym, dostosowanych do indywidualnych potrzeb mieszkańców i zapewniających im możliwość jak najdłuższego funkcjonowania w dotychczasowym miejscu zamieszkania.

Tabela 1. Osoby skierowane do domów pomocy społecznej z terenu Gminy Jedwabno

Rok	Ogółem	W tym: osoby w podeszłym wieku / przewlekłe somatycznie chore	W tym: osoby przewlekłe psychicznie chore	W tym: osoby z niepełnosprawnością intelektualną	W tym: dzieci i młodzież z niepełnosprawnościami
2022	1	1	0	0	0
2023	4	3	1	0	0
2024	4	1	1	2	0

Źródło: GOPS Jedwabno

Tabela 2. Odpłatność gminy za pobyt osób w DPS

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba osób, za które gmina ponosiła odpłatność	7	11	15
Koszty ponoszone przez gminę (zł)	249 444,78	379 369,24	686 687,69
Liczba rodzin wnoszących odpłatność	0	0	0
Dochody gminy z odpłatności rodzin (zł)	0	0	0
Średni koszt na osobę miesięcznie (zł)	2 969,58	2 874,01	3 814,69

Źródło: GOPS Jedwabno

2.2. Zasoby do realizacji usług społecznych

Zasoby Gminy Jedwabno przeznaczone do realizacji usług społecznych tworzą wielopoziomowy system obejmujący zasoby instytucjonalne, kadrowe, infrastrukturalne oraz środowiskowe. Ich skuteczne wykorzystanie wymaga integracji działań, jasnego przypisania

ról oraz wzmocnienia mechanizmów koordynacji, co stanowi kluczowy warunek wdrażania procesu deinstytucjonalizacji.

Podstawowym filarem systemu usług społecznych jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jedwabnie, realizujący zadania z zakresu pracy socjalnej, świadczeń pieniężnych i niepieniężnych oraz usług opiekuńczych. GOPS dysponuje zasobem kadrowym posiadającym doświadczenie w pracy środowiskowej oraz znajomość lokalnych uwarunkowań społecznych, co umożliwia trafną diagnozę potrzeb oraz prowadzenie długofalowych działań wspierających.

Istotnym zasobem są również placówka oświatowa funkcjonująca na terenie gminy, w szczególności szkoła i przedszkole, które pełnią funkcję wczesnego identyfikowania problemów dzieci i rodzin. Współpraca pomiędzy systemem oświaty a pomocą społeczną pozwala na uruchamianie działań profilaktycznych i wspierających na etapie poprzedzającym eskalację trudności wymagających interwencji instytucjonalnej.

Infrastrukturalnym zapleczem realizacji usług społecznych są świetlice wiejskie oraz inne ogólnodostępne przestrzenie lokalne, które mogą pełnić funkcję punktów realizacji usług środowiskowych, wsparcia dziennego, działań animacyjnych oraz integracyjnych. Rozproszenie tych obiektów na terenie gminy umożliwia docieranie z ofertą usług do mieszkańców poszczególnych miejscowości, co ma szczególne znaczenie w warunkach ograniczonej mobilności.

Zasobem o rosnącym znaczeniu są instytucje kultury, w tym Biblioteka oraz GOK, które dysponują doświadczeniem w pracy animacyjnej i edukacyjnej z różnymi grupami wiekowymi. Ich potencjał może być wykorzystywany do realizacji działań wspierających proces deinstytucjonalizacji, w szczególności w zakresie przeciwdziałania izolacji społecznej, aktywizacji seniorów oraz wsparcia dzieci i młodzieży.

Ważnym elementem lokalnego systemu są organizacje pozarządowe. Choć ich liczba na terenie gminy jest ograniczona, dysponują one elastycznością działania oraz doświadczeniem w realizacji usług społecznych i działań środowiskowych. Współpraca z tymi podmiotami poprzez zlecanie usług, partnerstwa oraz inicjatywy lokalne umożliwia poszerzenie oferty wsparcia oraz efektywne wykorzystanie środków publicznych.

Zasoby kadrowe gminy obejmują pracowników socjalnych, opiekunów, asystentów oraz specjalistów współpracujących w ramach realizowanych usług. Wyzwanie stanowi ograniczona dostępność specjalistów, w szczególności psychologów, terapeutów i rehabilitantów, co wymaga rozwijania elastycznych form współpracy, w tym usług mobilnych oraz współdziałania z podmiotami zewnętrznymi.

Kluczowym zasobem systemowym jest Centrum Usług Społecznych, które pełni funkcję integratora i koordynatora lokalnego systemu usług społecznych. CUS umożliwia

porządkowanie oferty usług, wdrażanie indywidualnych planów wsparcia oraz monitorowanie efektywności działań. Jego funkcjonowanie sprzyja ograniczaniu rozproszenia kompetencji oraz wzmacnia spójność działań podejmowanych przez różne podmioty.

Analiza zasobów wskazuje, że potencjał Gminy Jedwabno nie wymaga budowania nowych struktur instytucjonalnych o charakterze całodobowym, lecz konsekwentnego wzmacniania istniejących zasobów oraz ich integracji wokół usług środowiskowych. Takie podejście umożliwia racjonalne gospodarowanie zasobami, zwiększenie dostępności usług oraz skuteczne wdrażanie założeń deinstytucjonalizacji.

2.3. Diagnoza i potrzeby obszaru wsparcia seniorów

Analiza sytuacji osób starszych w Gminie Jedwabno wskazuje na systematyczny wzrost zapotrzebowania na usługi społeczne o charakterze opiekuńczym, wspierającym i aktywizującym. Zjawisko to wynika z uwarunkowań demograficznych, w szczególności postępującego procesu starzenia się populacji, a także z czynników społecznych i zdrowotnych wpływających na samodzielność seniorów.

Seniorzy stanowią grupę o zróżnicowanych potrzebach, obejmujących zarówno osoby funkcjonujące względnie samodzielnie, jak i osoby wymagające stałego lub okresowego wsparcia w codziennym życiu. W warunkach gminy wiejskiej istotnym czynnikiem pogłębiającym trudności jest rozproszenie zabudowy oraz ograniczona dostępność transportu publicznego, co utrudnia korzystanie z usług realizowanych w formie stacjonarnej i zwiększa ryzyko izolacji społecznej.

Znaczącą część seniorów korzystających z pomocy społecznej to osoby samotne lub pozostające w gospodarstwach domowych, w których potencjał wsparcia nieformalnego jest ograniczony. Samotność, pogarszający się stan zdrowia oraz ograniczona mobilność wpływają negatywnie na zdolność do samodzielnego funkcjonowania i zwiększają zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze realizowane w miejscu zamieszkania.

Podstawową formą wsparcia seniorów w Gminie Jedwabno są usługi opiekuńcze świadczone w środowisku domowym. Analiza potrzeb wskazuje jednak na konieczność ich dalszego rozwoju pod względem dostępności, elastyczności oraz zakresu. Szczególnym wyzwaniem jest zapewnienie zwiększonej intensywności wsparcia w sytuacjach przejściowych, takich jak pogorszenie stanu zdrowia, hospitalizacja lub czasowa niedostępność opiekunów rodzinnych.

Istotną luką w lokalnym systemie wsparcia seniorów jest ograniczona dostępność form pośrednich pomiędzy pomocą domową a opieką całodobową. Brak takich rozwiązań powoduje, że nawet krótkotrwałe kryzysy funkcjonalne mogą skutkować kierowaniem seniorów do

placówek instytucjonalnych, mimo że ich potrzeby mogłyby zostać zabezpieczone w środowisku lokalnym.

Z perspektywy jakości życia seniorów istotne znaczenie ma także przeciwdziałanie izolacji społecznej oraz utrzymanie aktywności społecznej i obywatelskiej. Ograniczona oferta działań aktywizujących, trudności komunikacyjne oraz bariery w dostępie do przestrzeni wspólnych sprzyjają wycofaniu społecznemu, co negatywnie wpływa na kondycję psychiczną i fizyczną osób starszych.

Analiza potrzeb seniorów wskazuje również na konieczność wzmocnienia koordynacji działań pomiędzy systemem pomocy społecznej a ochroną zdrowia. Brak spójnych mechanizmów planowania wsparcia po zakończeniu leczenia szpitalnego zwiększa ryzyko pogorszenia stanu zdrowia oraz ponownych hospitalizacji, a także obciąża rodziny i system pomocy społecznej.

Podsumowując, potrzeby seniorów w Gminie Jedwabno koncentrują się na rozwoju dostępnych i elastycznych usług środowiskowych, tworzeniu form wsparcia pośredniego, przeciwdziałaniu izolacji społecznej oraz wzmocnieniu koordynacji działań w obszarze opieki i wsparcia. Zidentyfikowane potrzeby uzasadniają konieczność dalszego wdrażania procesu deinstytucjonalizacji jako kluczowego kierunku rozwoju lokalnego systemu usług społecznych.

Skierowania do DPS w obszarze wsparcia seniorów

Rok	Liczba osób skierowanych	W tym osoby w podeszłym wieku / przewlekle somatycznie chore
2022	1	1
2023	4	3
2024	4	1

Źródło: GOPS Jedwabno

2.4. Diagnoza i potrzeby obszaru wsparcia osób z niepełnosprawnościami

Sytuacja osób z niepełnosprawnościami w Gminie Jedwabno charakteryzuje się złożonością i trwałością potrzeb wsparcia, które w przeważającej mierze realizowane są w środowisku domowym przy znaczącym udziale opiekunów nieformalnych. Analiza danych oraz doświadczeń pracy socjalnej wskazuje, że wsparcie tej grupy wymaga podejścia długofalowego, zindywidualizowanego oraz skoordynowanego pomiędzy różnymi obszarami polityki społecznej.

Osoby z niepełnosprawnościami korzystające z pomocy społecznej obejmują zarówno osoby dorosłe, jak i dzieci oraz młodzież, w tym osoby z niepełnosprawnościami sprzężonymi

oraz przewlekłymi schorzeniami. W wielu przypadkach samodzielne funkcjonowanie tych osób możliwe jest wyłącznie dzięki stałemu wsparciu rodziny, co powoduje silne uzależnienie systemu wsparcia od kondycji opiekunów nieformalnych.

Kluczowym czynnikiem ryzyka w obszarze wsparcia osób z niepełnosprawnościami jest przeciążenie opiekunów rodzin. Brak dostępnych i elastycznych usług wytechnieniowych oraz czasowych form przejęcia opieki powoduje, że nawet krótkotrwałe zdarzenia losowe, takie jak choroba lub hospitalizacja opiekuna, mogą prowadzić do konieczności poszukiwania rozwiązań instytucjonalnych.

Podstawowe formy wsparcia realizowane na terenie gminy obejmują świadczenia pieniężne oraz usługi świadczone w miejscu zamieszkania. Analiza potrzeb wskazuje jednak na istnienie luki pomiędzy tymi formami pomocy a opieką całodobową. Brak form wsparcia pośredniego, umożliwiających zwiększenie intensywności pomocy w środowisku lokalnym, ogranicza możliwości elastycznego reagowania na zmieniające się potrzeby osób z niepełnosprawnościami.

Istotnym ograniczeniem lokalnego systemu jest również dostęp do usług specjalistycznych, w szczególności rehabilitacji, wsparcia psychologicznego oraz terapii. Bariery transportowe, ograniczona liczba specjalistów oraz konieczność korzystania z usług poza terenem gminy powodują nierówny dostęp do wsparcia i zwiększają obciążenie rodzin. Z perspektywy deinstytucjonalizacji kluczowe znaczenie ma rozwój usług asystenckich, umożliwiających osobom z niepełnosprawnościami aktywne uczestnictwo w życiu społecznym, edukacyjnym i zawodowym. Usługi te pozwalają na wzmacnianie samodzielności oraz ograniczanie zależności od opieki instytucjonalnej.

Analiza potrzeb wskazuje również na konieczność poprawy koordynacji wsparcia świadczonego osobom z niepełnosprawnościami. Rozproszenie działań pomiędzy różne instytucje oraz brak spójnych planów wsparcia utrudniają skuteczne reagowanie na zmiany sytuacji życiowej oraz zwiększają ryzyko fragmentaryzacji pomocy.

Podsumowując, potrzeby osób z niepełnosprawnościami w Gminie Jedwabno koncentrują się na rozwoju dostępnych i elastycznych usług środowiskowych, w tym usług asystenckich i wytechnieniowych, poprawie dostępności wsparcia specjalistycznego oraz wzmocnieniu mechanizmów koordynacji. Zidentyfikowane potrzeby uzasadniają konieczność dalszego wdrażania procesu deinstytucjonalizacji jako kluczowego kierunku rozwoju lokalnego systemu usług społecznych.

Usługi opiekuńcze realizowane w 2024 roku w Gminie Jedwabno

Rodzaj usług	Liczba osób objętych wsparciem	Liczba zrealizowanych świadczeń
Usługi opiekuńcze z powodu długotrwałej choroby	14	2 254
Usługi opiekuńcze z powodu niepełnosprawności	0	0
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0

Źródło: GOPS Jedwabno

Liczba osób korzystających z usług Środowiskowego Domu Samopomocy w Jedwabnie

Rok	Liczba uczestników	Łączny koszt roczny (zł)
2022	50	1 047 657,00
2023	51	1 260 202,00
2024	53	1 426 464,00

Źródło: GOPS Jedwabno

2.5. Diagnoza i potrzeby obszaru wsparcia osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych bezdomnością

Zjawisko bezdomności oraz zagrożenia bezdomnością w Gminie Jedwabno ma specyfikę odmienną od tej obserwowanej w gminach miejskich. W warunkach gminy wiejskiej kryzys ten rzadko przyjmuje postać długotrwałego przebywania w przestrzeni publicznej, natomiast częściej występuje w formie niestabilności mieszkaniowej, czasowego zamieszkiwania u osób trzecich, zagrożenia utratą lokalu, zadłużenia czynszowego lub braku możliwości samodzielnego utrzymania gospodarstwa domowego.

Osoby zagrożone bezdomnością to w szczególności osoby samotne, osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami oraz osoby doświadczające kryzysów zdrowia psychicznego, uzależnień lub długotrwałego bezrobocia. W wielu przypadkach problemy mieszkaniowe nie występują w izolacji, lecz są ściśle powiązane z innymi trudnościami społecznymi, takimi jak ubóstwo, konflikty rodzinne, przemoc domowa, zadłużenie lub pogorszenie stanu zdrowia. Kumulacja tych czynników znacząco zwiększa ryzyko utraty stabilności życiowej.

Analiza sytuacji wskazuje, że w Gminie Jedwabno istotnym wyzwaniem jest ograniczona dostępność narzędzi umożliwiających wczesne reagowanie na zagrożenia mieszkaniowe. Brak rozbudowanych form wsparcia środowiskowego powoduje, że interwencja często następuje na etapie zaawansowanego kryzysu, gdy możliwości zapobiegania bezdomności są już ograniczone, a koszty społeczne i finansowe znacznie wyższe.

Podstawową rolę w przeciwdziałaniu bezdomności odgrywa praca socjalna realizowana w środowisku lokalnym. Jej celem jest identyfikacja czynników ryzyka, stabilizacja sytuacji mieszkaniowej oraz wsparcie osób i rodzin w rozwiązywaniu problemów finansowych, prawnych i społecznych. Praca ta ma charakter procesowy i wymaga długofalowego zaangażowania oraz indywidualnego podejścia do każdej sytuacji.

Istotnym elementem wsparcia jest pomoc w regulowaniu zobowiązań finansowych oraz w kontaktach z instytucjami odpowiedzialnymi za gospodarkę mieszkaniową. Zadłużenie czynszowe, nieuregulowany stan prawny lokalu lub brak wiedzy na temat dostępnych form pomocy często prowadzą do eskalacji problemów mieszkaniowych i zwiększają ryzyko utraty lokalu.

W Gminie Jedwabno dostęp do instytucjonalnych form pomocy dla osób bezdomnych jest ograniczony i w praktyce wiąże się z kierowaniem osób do placówek zlokalizowanych poza terenem gminy. Rozwiązanie to ma charakter interwencyjny i nie sprzyja trwałemu wychodzeniu z kryzysu, gdyż prowadzi do zerwania więzi lokalnych oraz utrudnia powrót do samodzielnego funkcjonowania w środowisku.

Z perspektywy deinstytucjonalizacji kluczowe znaczenie ma odejście od modelu opartego wyłącznie na doraźnym zabezpieczeniu schronienia na rzecz działań ukierunkowanych na utrzymanie osoby w środowisku lokalnym. Obejmuje to rozwój działań profilaktycznych, pracy środowiskowej oraz wsparcia o charakterze psychospołecznym, realizowanego w sposób elastyczny i dostosowany do indywidualnych potrzeb.

Ważnym aspektem wsparcia osób zagrożonych bezdomnością jest zapewnienie dostępu do usług zdrowotnych i psychologicznych. Kryzysy mieszkaniowe bardzo często współwystępują z problemami zdrowia psychicznego, uzależnieniami lub chorobami przewlekłymi, co wymaga podejścia interdyscyplinarnego i współpracy pomiędzy pomocą społeczną, ochroną zdrowia oraz innymi instytucjami.

Analiza potrzeb wskazuje również na konieczność wzmocnienia działań ukierunkowanych na odbudowę relacji społecznych oraz sieci wsparcia nieformalnego. Izolacja społeczna oraz brak zaplecza rodzinnego znacząco utrudniają proces stabilizacji sytuacji mieszkaniowej i zwiększają ryzyko nawrotu kryzysu.

Podsumowując, potrzeby osób w kryzysie bezdomności oraz zagrożonych bezdomnością w Gminie Jedwabno koncentrują się na rozwoju wczesnej interwencji, intensywnej pracy socjalnej w środowisku lokalnym, poprawie dostępności wsparcia psychospołecznego oraz wzmocnieniu mechanizmów koordynacji działań. Zidentyfikowane potrzeby potwierdzają zasadność rozwijania zdeinstytucjonalizowanego modelu wsparcia, ukierunkowanego na utrzymanie stabilności życiowej i mieszkaniowej mieszkańców.

2.6. Diagnoza i potrzeby obszaru wsparcia osób w kryzysie zdrowia psychicznego

Obszar zdrowia psychicznego stanowi jeden z najbardziej złożonych i dynamicznych elementów lokalnego systemu usług społecznych w Gminie Jedwabno. Analiza sytuacji osób doświadczających kryzysów zdrowia psychicznego wskazuje na systematyczny wzrost zapotrzebowania na wsparcie o charakterze środowiskowym, psychospołecznym i koordynacyjnym, zarówno wśród osób dorosłych, jak i dzieci oraz młodzieży.

Kryzysy zdrowia psychicznego w gminie wiejskiej często mają charakter narastający i długotrwały. Problemy te są w wielu przypadkach nierozpoznane na wczesnym etapie lub ujawniane dopiero w sytuacjach ostrego kryzysu, wymagającego interwencji medycznej. Ograniczona dostępność specjalistów, długie terminy oczekiwania oraz konieczność dojazdu do placówek zlokalizowanych poza terenem gminy powodują, że część mieszkańców rezygnuje z leczenia lub przerywa je przed osiągnięciem stabilizacji.

Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego często doświadczają trudności w samodzielnym funkcjonowaniu społecznym i zawodowym. Kryzysy te wpływają na zdolność do utrzymania zatrudnienia, pełnienia ról rodzinnych oraz samodzielnego prowadzenia gospodarstwa domowego. W konsekwencji prowadzi to do pogorszenia sytuacji materialnej, izolacji społecznej oraz zwiększonej zależności od systemu pomocy społecznej.

Szczególnym wyzwaniem jest brak spójnych mechanizmów zapewniających ciągłość wsparcia po zakończeniu leczenia stacjonarnego lub hospitalizacji. Powrót osoby do środowiska lokalnego często następuje bez zabezpieczenia adekwatnych form pomocy środowiskowej, co zwiększa ryzyko nawrotu kryzysu, ponownych hospitalizacji oraz eskalacji problemów społecznych.

W obszarze zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży istotną rolę odgrywają placówki oświatowe, które często jako pierwsze identyfikują trudności emocjonalne, zaburzenia zachowania lub problemy adaptacyjne. Brak dostępnych usług środowiskowych oraz specjalistycznego wsparcia powoduje jednak, że możliwości skutecznej interwencji na poziomie lokalnym są ograniczone, a problemy dzieci i młodzieży ulegają pogłębieniu.

Analiza potrzeb wskazuje na konieczność rozwoju usług środowiskowych o charakterze psychologicznym i psychospołecznym, realizowanych w miejscu zamieszkania lub w dostępnych lokalnie punktach wsparcia. Usługi te powinny obejmować poradnictwo, wsparcie terapeutyczne, psychoedukację oraz działania wspierające proces powrotu do funkcjonowania społecznego.

Istotnym elementem systemu wsparcia jest również praca z rodzinami osób doświadczających kryzysów zdrowia psychicznego. Rodziny często pełnią funkcję

podstawowego zaplecza opiekuńczego, jednocześnie nie dysponując odpowiednimi narzędziami i kompetencjami do radzenia sobie z trudnymi sytuacjami. Brak wsparcia dla rodzin zwiększa ryzyko przeciążenia opiekuńczego i destabilizacji całego systemu rodzinnego.

Z perspektywy deinstytucjonalizacji kluczowe znaczenie ma integracja działań pomocy społecznej, ochrony zdrowia oraz oświaty. Brak koordynacji pomiędzy tymi sektorami prowadzi do fragmentaryzacji wsparcia, powstawania luk w systemie pomocy oraz przerzucania odpowiedzialności pomiędzy instytucjami.

Podsumowując, potrzeby osób w kryzysie zdrowia psychicznego w Gminie Jedwabno koncentrują się na zapewnieniu wczesnej identyfikacji problemów, rozwoju dostępnych usług środowiskowych, zapewnieniu ciągłości wsparcia po leczeniu stacjonarnym oraz wzmocnieniu współpracy międzysektorowej. Zidentyfikowane potrzeby jednoznacznie wskazują na konieczność rozwijania zdeinstytucjonalizowanego modelu wsparcia jako podstawy lokalnego systemu pomocy w obszarze zdrowia psychicznego.

2.7. Diagnoza i potrzeby obszaru wsparcia rodziny z dziećmi, w tym z dziećmi z niepełnosprawnościami

Rodziny z dziećmi stanowią jedną z kluczowych grup odbiorców lokalnego systemu usług społecznych w Gminie Jedwabno. Analiza sytuacji społecznej wskazuje, że trudności występujące w tym obszarze mają charakter wielowymiarowy i często narastający, a ich konsekwencje obejmują zarówno funkcjonowanie dzieci, jak i stabilność całego systemu rodzinnego.

Wśród rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej znaczną część stanowią gospodarstwa domowe doświadczające problemów opiekuńczo-wychowawczych, trudności materialnych, bezrobocia, choroby lub niepełnosprawności jednego z członków rodziny. Problemy te rzadko występują w izolacji – najczęściej wzajemnie się wzmacniają, prowadząc do obniżenia zdolności rodziny do samodzielnego radzenia sobie z codziennymi wyzwaniami. Szczególną grupę stanowią rodziny wychowujące dzieci z niepełnosprawnościami lub specjalnymi potrzebami rozwojowymi. Funkcjonowanie tych rodzin obciążone jest dodatkowymi obowiązkami opiekuńczymi, koniecznością organizacji leczenia, rehabilitacji oraz terapii, a także ograniczonym dostępem do usług specjalistycznych w środowisku lokalnym. W warunkach gminy wiejskiej bariery transportowe oraz rozproszenie usług znacząco zwiększają obciążenie rodziców i opiekunów.

Analiza potrzeb wskazuje, że jednym z kluczowych problemów w obszarze wsparcia rodziny jest niewystarczający zakres usług środowiskowych ukierunkowanych na wczesną interwencję. Brak systematycznego wsparcia na etapie pojawienia się pierwszych trudności

powoduje, że interwencja podejmowana jest często dopiero w sytuacjach kryzysowych, gdy zakres możliwych działań naprawczych jest ograniczony, a ryzyko zastosowania rozwiązań instytucjonalnych wzrasta.

Istotną rolę w identyfikowaniu problemów rodzinnych pełnią placówki oświatowe, które obserwują funkcjonowanie dzieci w środowisku szkolnym i przedszkolnym. Jednak bez dostępu do skoordynowanego wsparcia środowiskowego szkoły i przedszkola nie są w stanie samodzielnie odpowiadać na złożone potrzeby rodzin, co prowadzi do przeciążenia systemu oświaty zadaniami wykraczającymi poza jego podstawowe kompetencje.

W Gminie Jedwabno występuje ograniczona dostępność form wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, które mogłyby pełnić funkcję uzupełniającą wobec rodziny i szkoły. Brak bezpiecznych, dostępnych lokalnie przestrzeni wsparcia sprzyja narastaniu trudności wychowawczych, problemów emocjonalnych oraz izolacji społecznej dzieci i młodzieży.

Z perspektywy deinstytucjonalizacji kluczowe znaczenie ma wzmacnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzin poprzez rozwój usług realizowanych w miejscu zamieszkania oraz w najbliższym otoczeniu. Obejmuje to w szczególności pracę z rodziną, wsparcie asystenckie, poradnictwo specjalistyczne oraz działania edukacyjne ukierunkowane na podnoszenie kompetencji rodzicielskich.

Analiza potrzeb rodzin wskazuje również na konieczność wzmocnienia działań wspierających rodziny w sytuacjach przeciążenia opiekuńczego, zwłaszcza w przypadku rodzin wychowujących dzieci z niepełnosprawnościami. Brak czasowych form wsparcia oraz elastycznych usług środowiskowych zwiększa ryzyko kryzysów rodzinnych i może prowadzić do konieczności umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.

Istotnym elementem systemu wsparcia rodzin jest także przeciwdziałanie izolacji społecznej oraz wzmacnianie lokalnych sieci wsparcia nieformalnego. Rodziny doświadczające trudności często funkcjonują w osamotnieniu, bez realnego zaplecza społecznego, co ogranicza ich zdolność do radzenia sobie z problemami.

Podsumowując, potrzeby rodzin z dziećmi w Gminie Jedwabno, w tym rodzin wychowujących dzieci z niepełnosprawnościami, koncentrują się na rozwoju wczesnej interwencji, dostępnych usług środowiskowych, wsparciu specjalistycznym oraz wzmocnieniu koordynacji działań pomiędzy instytucjami. Zidentyfikowane potrzeby jednoznacznie wskazują na konieczność dalszego rozwijania zdeinstytucjonalizowanego modelu wsparcia jako podstawy lokalnej polityki społecznej w obszarze dziecka i rodziny.

Dzieci w pieczy zastępczej

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Piecza instytucjonalna	2	2	2
Piecza rodzinna	2	3	2
Łączna liczba dzieci w pieczy	4	5	4
Koszty odpłatności gminy (zł)	98 955,41	77 057,45	45 855,78
Koszty prowadzenia placówek (zł)	0	0	0

Źródło: OZPS, GOPS Jedwabno

Tabela: Kluczowe potrzeby w obszarach wsparcia

Obszar wsparcia	Zidentyfikowane potrzeby	Główne ryzyka systemowe
Seniorzy	rozwój usług opiekuńczych, form pośrednich, wsparcie po hospitalizacji	izolacja społeczna, przedwczesna instytucjonalizacja
Osoby z niepełnosprawnościami	asystencja osobista, usługi wytchnieniowe, dostęp do specjalistów	przeciążenie opiekunów, brak ciągłości wsparcia
Bezdomność i zagrożenie bezdomnością	wczesna interwencja, praca środowiskowa, stabilizacja mieszkaniowa	eskalacja kryzysu, zerwanie więzi lokalnych
Zdrowie psychiczne	wsparcie środowiskowe, ciągłość po hospitalizacji	nawroty kryzysów, hospitalizacje
Rodzina i dzieci	wczesna interwencja, praca z rodziną, wsparcie dzienne	piecza zastępcza, kryzysy opiekuńcze

Rodziny z dziećmi korzystające z pomocy społecznej

Przyczyna przyznania pomocy	2022	2023	2024
Rodziny z dziećmi ogółem	60	65	70
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	16	12	4
Przemoc w rodzinie	0	1	1
Uzależnienia	2	3	3

Źródło: GOPS Jedwabno

3. CZĘŚĆ OPERACYJNA

3.1. Deinstytucjonalizacja usług wsparcia seniorów i osób starszych

Deinstytucjonalizacja usług wsparcia seniorów i osób starszych w Gminie Jedwabno stanowi jeden z kluczowych kierunków rozwoju lokalnego systemu usług społecznych. Proces ten ukierunkowany jest na zapewnienie osobom starszym możliwości możliwie najdłuższego,

bezpiecznego i godnego funkcjonowania w środowisku zamieszkania, przy jednoczesnym ograniczaniu konieczności korzystania z instytucjonalnych form opieki całodobowej.

Podstawowym założeniem przyjętego modelu jest zasada pierwszeństwa usług środowiskowych przed rozwiązaniami instytucjonalnymi. Oznacza to koncentrację działań na wsparciu realizowanym w miejscu zamieszkania seniora lub w jego najbliższym otoczeniu, w sposób elastyczny i dostosowany do indywidualnych potrzeb wynikających ze stanu zdrowia, poziomu sprawności funkcjonalnej oraz sytuacji rodzinnej i mieszkaniowej.

Trzon systemu wsparcia seniorów stanowią usługi opiekuńcze świadczone w środowisku domowym. W ramach procesu deinstytucjonalizacji zakłada się ich dalszy rozwój zarówno pod względem dostępności, jak i zakresu świadczonych czynności. Szczególne znaczenie ma możliwość różnicowania intensywności wsparcia oraz jego czasowego zwiększania w sytuacjach przejściowych, takich jak pogorszenie stanu zdrowia, hospitalizacja, rekonwalescencja lub czasowa niedostępność opiekunów nieformalnych.

Istotnym elementem przyjętego modelu jest rozwój form wsparcia pośredniego pomiędzy pomocą domową a opieką całodobową. Rozwiązania te umożliwiają seniorom korzystanie z czasowego lub dziennego wsparcia w środowisku lokalnym, bez konieczności trwałego opuszczania miejsca zamieszkania. Formy pośrednie pozwalają na reagowanie na krótkotrwałe kryzysy funkcjonalne i zdrowotne oraz ograniczają ryzyko przedwczesnej instytucjonalizacji.

Ważnym komponentem deinstytucjonalizacji usług wsparcia seniorów są działania ukierunkowane na przeciwdziałanie izolacji społecznej oraz podtrzymywanie aktywności społecznej i obywatelskiej osób starszych. Działania aktywizujące, integracyjne i animacyjne realizowane w lokalnych przestrzeniach społecznych sprzyjają utrzymaniu relacji społecznych, poprawie kondycji psychicznej oraz wydłużeniu okresu samodzielnego funkcjonowania seniorów.

Z uwagi na specyfikę Gminy Jedwabno, w tym rozproszoną zabudowę oraz ograniczoną dostępność transportu publicznego, szczególne znaczenie mają mobilne formy realizacji usług. Obejmują one zarówno świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych w miejscu zamieszkania, jak i organizację wsparcia umożliwiającego seniorom dostęp do usług zdrowotnych, społecznych oraz aktywizujących.

Proces deinstytucjonalizacji usług wsparcia seniorów wymaga ścisłej współpracy pomiędzy systemem pomocy społecznej a systemem ochrony zdrowia. Kluczowe znaczenie ma planowanie wsparcia po zakończeniu hospitalizacji oraz zapewnienie koordynacji działań medycznych i społecznych, co ogranicza ryzyko nawrotów problemów zdrowotnych i zmniejsza liczbę interwencji kryzysowych.

Istotnym elementem przyjętego modelu jest indywidualne planowanie wsparcia, uwzględniające potrzeby, zasoby i preferencje seniora. Indywidualne plany wsparcia umożliwiają racjonalne łączenie różnych form pomocy w jeden spójny proces, zwiększając skuteczność działań oraz ich adekwatność do zmieniającej się sytuacji życiowej osoby starszej. Realizacja deinstytucjonalizacji usług wsparcia seniorów w Gminie Jedwabno opiera się na stopniowym przesuwaniu akcentów z działań interwencyjnych i instytucjonalnych na profilaktykę, wczesne reagowanie oraz długofalowe wsparcie środowiskowe. Przyjęty model sprzyja poprawie jakości życia osób starszych, racjonalizacji wydatków publicznych oraz trwałemu rozwojowi lokalnego systemu usług społecznych.

Deinstytucjonalizacja usług wsparcia seniorów i osób starszych

Element	Opis
Grupa docelowa	seniorzy i osoby starsze wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu
Zakres potrzeb	ograniczona samodzielność, samotność, pogorszenie stanu zdrowia, potrzeba wsparcia po hospitalizacji
Typ usług	usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, formy wsparcia pośredniego, działania aktywizujące i integracyjne
Forma realizacji	usługi środowiskowe, mobilne, realizowane w miejscu zamieszkania lub lokalnych punktach wsparcia
Rola CUS	koordynacja usług, indywidualne planowanie wsparcia, współpraca z ochroną zdrowia
Oczekiwany efekt	wydłużenie okresu samodzielnego funkcjonowania, ograniczenie kierowania do opieki instytucjonalnej

Ścieżka wsparcia seniora i osoby starszej

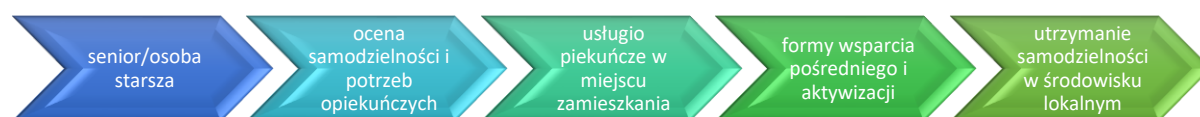

Diagram ilustruje ścieżkę wsparcia seniorów, ukierunkowaną na wydłużenie okresu samodzielnego funkcjonowania oraz ograniczenie konieczności korzystania z instytucjonalnych form opieki.

3.2. Deinstytucjonalizacja usług wsparcia osób z niepełnosprawnościami

Deinstytucjonalizacja usług wsparcia osób z niepełnosprawnościami w Gminie Jedwabno ukierunkowana jest na tworzenie spójnego, dostępnego i elastycznego systemu usług środowiskowych, umożliwiającego osobom z niepełnosprawnościami możliwie samodzielne

funkcjonowanie w środowisku lokalnym oraz aktywne uczestnictwo w życiu społecznym. Proces ten zakłada stopniowe ograniczanie kierowania do instytucjonalnych form opieki całodobowej wyłącznie do sytuacji, w których jest to niezbędne z uwagi na stan zdrowia lub brak innych możliwości zabezpieczenia potrzeb.

Podstawowym założeniem przyjętego modelu jest zasada pierwszeństwa usług środowiskowych, realizowanych w miejscu zamieszkania osoby z niepełnosprawnością lub w jej bezpośrednim otoczeniu. Usługi te projektowane są w sposób zindywidualizowany, z uwzględnieniem rodzaju i stopnia niepełnosprawności, wieku, sytuacji rodzinnej oraz zasobów środowiskowych, jakimi dysponuje dana osoba.

Trzon systemu wsparcia osób z niepełnosprawnościami stanowią usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne świadczone w środowisku domowym. W ramach deinstytucjonalizacji zakłada się ich dalszy rozwój jakościowy, w tym zwiększenie elastyczności organizacyjnej, możliwości różnicowania intensywności wsparcia oraz dostosowania zakresu usług do zmieniających się potrzeb beneficjentów. Szczególne znaczenie ma zapewnienie ciągłości wsparcia w sytuacjach przejściowych, takich jak pogorszenie stanu zdrowia, hospitalizacja lub czasowa niedostępność opiekuna nieformalnego.

Kluczowym elementem procesu deinstytucjonalizacji jest rozwój usług asystenckich. Usługi te umożliwiają osobom z niepełnosprawnościami wsparcie w wykonywaniu czynności dnia codziennego, poruszaniu się, korzystaniu z usług publicznych, załatwianiu spraw urzędowych oraz uczestnictwie w życiu społecznym i lokalnym. Asystencja pełni funkcję wspierającą samodzielność i podmiotowość osoby z niepełnosprawnością, a jednocześnie ogranicza nadmierne obciążenie opiekunów rodzinnych.

Istotnym kierunkiem działań jest rozwój usług wytchnieniowych, adresowanych do opiekunów osób z niepełnosprawnościami. Usługi te polegają na czasowym przejęciu obowiązków opiekuńczych i mają na celu zapobieganie przeciążeniu opiekunów, wypaleniu oraz sytuacjom kryzysowym prowadzącym do instytucjonalizacji osoby z niepełnosprawnością. W modelu zdeinstytucjonalizowanym wsparcie opiekunów traktowane jest jako integralny element systemu usług społecznych.

Ważnym elementem systemu wsparcia są również formy wsparcia pośredniego, stanowiące alternatywę dla opieki całodobowej. Obejmują one czasowe zwiększenie intensywności usług środowiskowych, krótkoterminowe pobyty wspierane lub inne rozwiązania umożliwiające zabezpieczenie potrzeb osoby z niepełnosprawnością w sytuacjach kryzysowych, bez konieczności trwałego umieszczenia jej w placówce instytucjonalnej.

Z uwagi na ograniczoną dostępność usług specjalistycznych na terenie gminy, istotnym elementem deinstytucjonalizacji jest rozwój mobilnych form świadczenia wsparcia oraz

współpraca z podmiotami zewnętrznymi. Dotyczy to w szczególności rehabilitacji, wsparcia psychologicznego i terapeutycznego, które powinny być możliwie jak najbardziej dostępne dla mieszkańców gminy, bez konieczności długotrwałych i kosztownych dojazdów.

Proces deinstytucjonalizacji usług wsparcia osób z niepełnosprawnościami wymaga również wzmocnienia mechanizmów koordynacji. Kluczowe znaczenie ma indywidualne planowanie wsparcia, obejmujące diagnozę potrzeb, określenie celów oraz dobór adekwatnych form pomocy. Koordynacja pozwala na łączenie usług społecznych, zdrowotnych i edukacyjnych w jeden spójny proces, ograniczając ryzyko fragmentaryzacji działań.

Realizacja przyjętego modelu sprzyja stopniowemu ograniczaniu korzystania z instytucjonalnych form opieki na rzecz usług środowiskowych, realizowanych w sposób ciągły, elastyczny i dostosowany do indywidualnych potrzeb. Deinstytucjonalizacja w tym obszarze przyczynia się do poprawy jakości życia osób z niepełnosprawnościami, wzmocnienia ich samodzielności oraz racjonalizacji wydatków publicznych ponoszonych przez Gminę Jedwabno.

Model wsparcia osoby z niepełnosprawnością i opiekuna

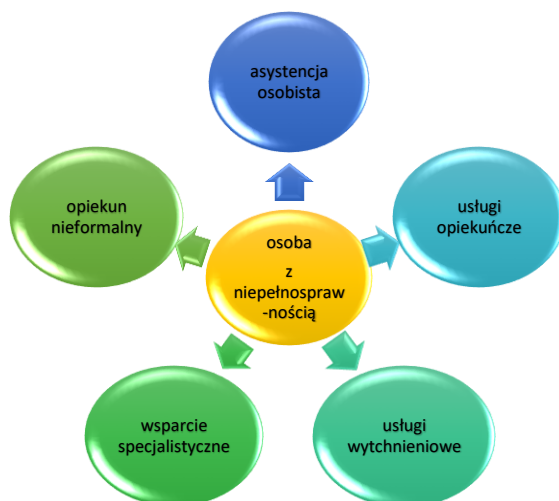

Diagram pokazuje środowiskowy model wsparcia osoby z niepełnosprawnością, uwzględniający równoległe wsparcie opiekunów nieformalnych oraz koordynację usług wokół potrzeb beneficjenta.

Deinstytucjonalizacja usług wsparcia osób z niepełnosprawnościami

Element	Opis
Grupa docelowa	osoby z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunowie
Zakres potrzeb	wsparcie w codziennym funkcjonowaniu, przeciążenie opiekunów, ograniczony dostęp do specjalistów
Typ usług	usługi opiekuńcze, asystencja osobista, usługi wytchnieniowe, wsparcie specjalistyczne
Forma realizacji	środowiskowa, mobilna, elastyczna czasowo i organizacyjnie
Rola CUS	koordynacja usług, planowanie indywidualnych ścieżek wsparcia, współpraca z podmiotami zewnętrznymi
Oczekiwany efekt	zwiększenie samodzielności, zmniejszenie przeciążenia opiekunów, ograniczenie instytucjonalizacji

3.3. Deinstytucjonalizacja usług wsparcia osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych bezdomnością

Deinstytucjonalizacja usług wsparcia osób w kryzysie bezdomności oraz zagrożonych bezdomnością w Gminie Jedwabno opiera się na założeniu, że skuteczne przeciwdziałanie temu zjawisku wymaga wczesnej interwencji, intensywnej pracy środowiskowej oraz długofalowej stabilizacji sytuacji życiowej i mieszkaniowej osób zagrożonych. Przyjęty model zakłada ograniczenie stosowania instytucjonalnych form pomocy do sytuacji o charakterze interwencyjnym, przy jednoczesnym rozwijaniu wsparcia realizowanego w środowisku lokalnym.

Specyfika gminy wiejskiej powoduje, że kryzys bezdomności rzadko przyjmuje formę trwałego braku schronienia, natomiast częściej ma charakter procesu prowadzącego do utraty stabilności mieszkaniowej. Obejmuje on m.in. narastające zadłużenie, konflikty rodzinne, przemoc domową, problemy zdrowotne lub psychiczne, uzależnienia oraz brak dochodów umożliwiających samodzielne utrzymanie gospodarstwa domowego. W takich warunkach kluczowe znaczenie ma identyfikowanie zagrożeń na możliwie wczesnym etapie.

Podstawowym narzędziem deinstytucjonalizacji w tym obszarze jest praca socjalna prowadzona w środowisku lokalnym. Jej celem jest kompleksowa diagnoza sytuacji osoby lub rodziny, identyfikacja czynników ryzyka oraz opracowanie indywidualnej ścieżki wsparcia ukierunkowanej na utrzymanie lub odzyskanie stabilności mieszkaniowej. Praca ta ma charakter procesowy i wymaga długotrwałego towarzyszenia oraz koordynacji różnych form pomocy.

Istotnym elementem wsparcia jest pomoc w regulowaniu sytuacji finansowej i prawnej, w szczególności w zakresie zadłużeń czynszowych, zobowiązań finansowych oraz kwestii związanych z tytułem prawnym do lokalu. Wczesne działania w tym obszarze pozwalają na

zapobieganie eskalacji problemów prowadzących do utraty mieszkania oraz ograniczając konieczność podejmowania kosztownych interwencji instytucjonalnych.

W modelu zdeinstytucjonalizowanym szczególną rolę odgrywają działania o charakterze psychospołecznym, w tym wsparcie psychologiczne, terapeutyczne oraz działania ukierunkowane na odbudowę kompetencji społecznych i zawodowych. Kryzys bezdomności często współwystępuje z problemami zdrowia psychicznego lub uzależnieniami, co wymaga podejścia interdyscyplinarnego oraz współpracy pomiędzy pomocą społeczną, ochroną zdrowia i innymi instytucjami lokalnymi.

Z perspektywy deinstytucjonalizacji istotne znaczenie ma również odbudowa i wzmacnianie relacji społecznych oraz sieci wsparcia nieformalnego. Izolacja społeczna i zerwanie więzi rodzinnych znacząco utrudniają proces wychodzenia z kryzysu, dlatego działania środowiskowe, mediacje rodzinne oraz wsparcie w odbudowie relacji stanowią ważny element systemu wsparcia.

W Gminie Jedwabno dostęp do instytucjonalnych placówek dla osób bezdomnych wiąże się z koniecznością kierowania osób poza teren gminy. Rozwiązania te traktowane są jako ostateczność i powinny być stosowane wyłącznie w sytuacjach, w których nie jest możliwe zabezpieczenie podstawowych potrzeb w środowisku lokalnym. Jednocześnie każde skierowanie do placówki instytucjonalnej powinno być powiązane z planowaniem działań zmierzających do powrotu osoby do środowiska lokalnego.

Kluczowym elementem przyjętego modelu jest koordynacja działań podejmowanych wobec osób zagrożonych bezdomnością. Zapewnienie ciągłości wsparcia, monitorowanie sytuacji oraz elastyczne reagowanie na zmieniające się potrzeby umożliwia ograniczenie ryzyka nawrotu kryzysu oraz sprzyja trwałej stabilizacji sytuacji życiowej beneficjentów.

Realizacja deinstytucjonalizacji usług wsparcia osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych bezdomnością w Gminie Jedwabno opiera się na przesunięciu akcentów z działań interwencyjnych na profilaktykę, wczesne reagowanie oraz długofalową pracę środowiskową. Przyjęty model sprzyja racjonalizacji wydatków publicznych, ograniczeniu kosztów opieki instytucjonalnej oraz utrzymaniu osób w ich naturalnym środowisku społecznym.

Deinstytucjonalizacja usług wsparcia osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych bezdomnością

Element	Opis
Grupa docelowa	osoby i rodziny zagrożone utratą stabilności mieszkaniowej
Zakres potrzeb	zadłużenie, konflikty rodzinne, problemy zdrowotne i psychiczne, brak stabilnych dochodów

Element	Opis
Typ usług	praca socjalna środowiskowa, wsparcie psychospołeczne, pomoc prawna i finansowa
Forma realizacji	środowiskowa, interwencyjna i długofalowa, realizowana lokalnie
Rola CUS	koordynacja działań, integracja wsparcia społecznego i zdrowotnego
Oczekiwany efekt	utrzymanie stabilności mieszkaniowej, ograniczenie kierowania do placówek instytucjonalnych

3.4. Deinstytucjonalizacja usług wsparcia osób w kryzysie zdrowia psychicznego

Deinstytucjonalizacja usług wsparcia osób w kryzysie zdrowia psychicznego w Gminie Jedwabno opiera się na założeniu, że skuteczna pomoc w tym obszarze wymaga rozwoju dostępnych, ciągłych i skoordynowanych usług środowiskowych, realizowanych możliwie blisko miejsca zamieszkania osoby doświadczającej kryzysu. Przyjęty model zakłada ograniczenie nadmiernego korzystania z leczenia stacjonarnego oraz interwencji instytucjonalnych na rzecz wczesnej interwencji i długofalowego wsparcia psychospołecznego. Kryzysy zdrowia psychicznego w warunkach gminy wiejskiej często rozwijają się stopniowo i pozostają nierozpoznane na wczesnym etapie. Ograniczona dostępność specjalistów, długie terminy oczekiwania na świadczenia oraz bariery transportowe powodują, że pomoc podejmowana jest często dopiero w sytuacjach ostrego kryzysu, wymagających hospitalizacji. Proces deinstytucjonalizacji zakłada zmianę tego modelu poprzez wzmacnianie lokalnych form wsparcia środowiskowego.

Podstawowym elementem przyjętego modelu są usługi psychospołeczne realizowane w środowisku lokalnym, obejmujące wsparcie psychologiczne, poradnictwo, psychoedukację oraz działania wspierające funkcjonowanie społeczne i zawodowe. Usługi te umożliwiają wczesne reagowanie na symptomy kryzysu, ograniczają jego eskalację oraz wspierają proces zdrowienia bez konieczności izolowania osoby w instytucji.

Szczególnie istotnym obszarem deinstytucjonalizacji jest zapewnienie ciągłości wsparcia po zakończeniu leczenia szpitalnego lub pobytu w placówce stacjonarnej. Powrót osoby do środowiska lokalnego bez zabezpieczenia odpowiednich form pomocy zwiększa ryzyko nawrotu kryzysu oraz ponownych hospitalizacji. Model zdeinstytucjonalizowany zakłada planowanie wsparcia jeszcze na etapie leczenia stacjonarnego oraz jego kontynuację po powrocie do miejsca zamieszkania.

Ważnym elementem systemu wsparcia są działania kierowane do rodzin i bliskich osób w kryzysie zdrowia psychicznego. Rodziny często przejmują znaczną część odpowiedzialności za codzienne funkcjonowanie osoby doświadczającej kryzysu, nie dysponując jednocześnie

odpowiednimi narzędziami i wiedzą. Wsparcie rodzin, w tym poradnictwo, psychoedukacja oraz pomoc w sytuacjach przeciążenia opiekuńczego, stanowi integralny element procesu deinstytucjonalizacji.

W obszarze zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży szczególne znaczenie ma współpraca pomiędzy systemem pomocy społecznej, oświatą oraz ochroną zdrowia. Placówki oświatowe pełnią istotną rolę w identyfikowaniu problemów emocjonalnych i zaburzeń zachowania, jednak skuteczna interwencja wymaga dostępu do usług środowiskowych oraz specjalistycznego wsparcia poza systemem szkolnym.

Proces deinstytucjonalizacji usług wsparcia osób w kryzysie zdrowia psychicznego wymaga wzmocnienia mechanizmów koordynacji oraz indywidualnego planowania wsparcia. Spójne łączenie usług społecznych, zdrowotnych i edukacyjnych w ramach jednego planu działania pozwala na lepsze dostosowanie pomocy do potrzeb beneficjenta oraz ogranicza ryzyko fragmentaryzacji wsparcia.

Z uwagi na uwarunkowania przestrzenne Gminy Jedwabno istotną rolę odgrywają mobilne formy realizacji usług oraz elastyczne modele współpracy ze specjalistami spoza terenu gminy. Rozwiązania te zwiększają dostępność wsparcia i ograniczają bariery w korzystaniu z pomocy, szczególnie dla osób o ograniczonej mobilności.

Realizacja deinstytucjonalizacji usług wsparcia osób w kryzysie zdrowia psychicznego w Gminie Jedwabno sprzyja poprawie jakości życia mieszkańców, ograniczeniu liczby hospitalizacji oraz racjonalizacji wydatków publicznych. Przyjęty model umożliwia budowanie lokalnego, dostępnego i spójnego systemu wsparcia, opartego na środowiskowych formach pomocy i długofalowym towarzyszeniu osobom w procesie zdrowienia.

Deinstytucjonalizacja usług wsparcia osób w kryzysie zdrowia psychicznego

Element	Opis
Grupa docelowa	osoby dorosłe oraz dzieci i młodzież w kryzysie zdrowia psychicznego
Zakres potrzeb	brak wczesnej interwencji, przerwy w ciągłości leczenia, przeciążenie rodzin
Typ usług	wsparcie psychologiczne, poradnictwo, psychoedukacja, wsparcie środowiskowe
Forma realizacji	środowiskowa, mobilna, realizowana lokalnie lub w miejscu zamieszkania
Rola CUS	koordynacja wsparcia międzysektorowego, planowanie ciągłości pomocy
Oczekiwany efekt	ograniczenie hospitalizacji, poprawa funkcjonowania społecznego

3.5. Deinstytucjonalizacja usług w obszarze wsparcia dziecka i rodziny

Deinstytucjonalizacja usług w obszarze wsparcia dziecka i rodziny w Gminie Jedwabno opiera się na założeniu, że podstawowym środowiskiem rozwoju i wychowania dziecka jest rodzina, a rolą lokalnego systemu usług społecznych jest wzmacnianie jej funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz zapobieganie sytuacjom kryzysowym prowadzącym do konieczności stosowania instytucjonalnych form opieki. Przyjęty model zakłada przesunięcie akcentów z działań interwencyjnych na wczesną interwencję, profilaktykę oraz długofalową pracę z rodziną w środowisku lokalnym.

Rodziny korzystające ze wsparcia w Gminie Jedwabno często doświadczają jednoczesnego występowania wielu trudności, takich jak problemy opiekuńczo-wychowawcze, niestabilność finansowa, bezrobocie, choroba, niepełnosprawność lub kryzysy zdrowia psychicznego jednego z członków rodziny. Kumulacja tych czynników obniża zdolność rodziny do samodzielnego pełnienia funkcji wychowawczych i zwiększa ryzyko eskalacji problemów, które w skrajnych przypadkach mogą prowadzić do umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.

Podstawowym narzędziem deinstytucjonalizacji w tym obszarze jest praca z rodziną prowadzona w środowisku jej zamieszkania. Obejmuje ona diagnozę sytuacji rodzinnej, identyfikację zasobów i deficytów, określenie celów wsparcia oraz systematyczne towarzyszenie rodzinie w procesie wzmacniania kompetencji opiekuńczo-wychowawczych. Praca ta ma charakter procesowy i wymaga długofalowego zaangażowania oraz stabilności kadrowej.

Istotnym elementem modelu zdeinstytucjonalizowanego jest rozwój usług asystenckich i wspierających rodzinę, w tym asystenta rodziny oraz innych form wsparcia środowiskowego. Usługi te umożliwiają bieżące reagowanie na trudności wychowawcze, organizacyjne i emocjonalne, a także wspierają rodziny w kontaktach z instytucjami, szkołą oraz systemem ochrony zdrowia. Dzięki temu możliwe jest zapobieganie pogłębianiu się kryzysów oraz ograniczanie konieczności stosowania środków o charakterze przymusowym.

Szczególnej uwagi wymagają rodziny wychowujące dzieci z niepełnosprawnościami lub specjalnymi potrzebami rozwojowymi. W tych przypadkach deinstytucjonalizacja polega na zapewnieniu kompleksowego wsparcia środowiskowego, obejmującego zarówno dziecko, jak i jego opiekunów. Kluczowe znaczenie mają usługi specjalistyczne, wsparcie terapeutyczne oraz działania przeciwdziałające przeciążeniu opiekunów, które mogą prowadzić do destabilizacji funkcjonowania rodziny.

Ważnym elementem systemu wsparcia są formy wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, realizowane w środowisku lokalnym. Działania te pełnią funkcję profilaktyczną, wychowawczą i kompensacyjną, stanowiąc uzupełnienie oddziaływań rodziny i szkoły.

Dostępne lokalnie formy wsparcia sprzyjają budowaniu bezpiecznych relacji społecznych, rozwijaniu kompetencji emocjonalnych oraz przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży.

Proces deinstytucjonalizacji zakłada ścisłą współpracę pomiędzy pomocą społeczną, systemem oświaty oraz innymi instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny. Skuteczna pomoc wymaga koordynacji działań, wymiany informacji oraz spójnego planowania wsparcia, co pozwala na unikanie dublowania działań oraz powstawania luk w systemie pomocy.

Kluczowym elementem przyjętego modelu jest indywidualne planowanie wsparcia rodziny, uwzględniające potrzeby wszystkich jej członków. Indywidualne plany wsparcia umożliwiają łączenie różnych form pomocy w jeden spójny proces, dostosowany do zmieniającej się sytuacji życiowej rodziny oraz etapu rozwoju dziecka.

Realizacja deinstytucjonalizacji usług w obszarze wsparcia dziecka i rodziny w Gminie Jedwabno sprzyja ograniczaniu liczby interwencji kryzysowych, zmniejszeniu ryzyka umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej oraz wzmacnianiu stabilności rodzin. Przyjęty model umożliwia budowanie trwałego, środowiskowego systemu wsparcia, opartego na wczesnej interwencji, pracy z rodziną oraz koordynacji działań różnych podmiotów.

Deinstytucjonalizacja usług w obszarze wsparcia dziecka i rodziny

Element	Opis
Grupa docelowa	rodziny z dziećmi, w tym rodziny przeżywające trudności opiekuńczo-wychowawcze
Zakres potrzeb	przeciążenie opiekuńcze, problemy wychowawcze, potrzeba wczesnej interwencji
Typ usług	praca z rodziną, asystentura, wsparcie dzienne dla dzieci, poradnictwo specjalistyczne
Forma realizacji	środowiskowa, realizowana w miejscu zamieszkania i lokalnych punktach wsparcia
Rola CUS	koordynacja działań, integracja wsparcia społecznego i oświatowego
Oczekiwany efekt	wzmocnienie funkcji rodziny, ograniczenie kierowania dzieci do pieczy zastępczej

3.6. Rola Centrum Usług Społecznych w realizacji Planu

Centrum Usług Społecznych w Gminie Jedwabno pełni kluczową rolę w realizacji Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych jako podmiot odpowiedzialny za integrację, koordynację oraz rozwój usług społecznych świadczonych na rzecz mieszkańców gminy. Funkcjonowanie CUS umożliwia odejście od rozproszonego, sektorowego modelu

wsparcia na rzecz spójnego systemu usług środowiskowych, odpowiadających na złożone i wielowymiarowe potrzeby mieszkańców.

Podstawowym zadaniem Centrum Usług Społecznych jest koordynacja lokalnego systemu usług społecznych, obejmująca zarówno usługi realizowane bezpośrednio przez jednostki organizacyjne gminy, jak i usługi zlecane podmiotom zewnętrznym, w tym organizacjom pozarządowym. Koordynacja ta polega na porządkowaniu oferty usług, zapewnieniu ich komplementarności oraz eliminowaniu luk i dublowania działań w systemie wsparcia.

CUS pełni funkcję centralnego punktu planowania i organizowania usług społecznych w modelu zdeinstytucjonalizowanym. Oznacza to koncentrację działań na usługach realizowanych w środowisku lokalnym, w miejscu zamieszkania mieszkańców lub w ich bezpośrednim otoczeniu, przy jednoczesnym ograniczaniu korzystania z instytucjonalnych form opieki do sytuacji uzasadnionych względami zdrowotnymi lub bezpieczeństwa.

Istotnym obszarem działalności Centrum Usług Społecznych jest indywidualne planowanie wsparcia. Proces ten obejmuje diagnozę sytuacji osoby lub rodziny, identyfikację potrzeb i zasobów, określenie celów wsparcia oraz dobór adekwatnych form usług. Indywidualne plany wsparcia umożliwiają łączenie usług z różnych obszarów w jeden spójny proces, co zwiększa skuteczność działań oraz pozwala na elastyczne reagowanie na zmieniającą się sytuację życiową beneficjentów.

CUS pełni również rolę koordynatora współpracy międzysektorowej. Realizacja Planu wymaga ścisłej współpracy pomiędzy pomocą społeczną, systemem ochrony zdrowia, oświatą, instytucjami kultury oraz innymi podmiotami działającymi na rzecz mieszkańców. Centrum Usług Społecznych tworzy ramy organizacyjne dla tej współpracy, inicjuje wspólne działania oraz sprzyja wymianie informacji i doświadczeń pomiędzy instytucjami.

W kontekście deinstytucjonalizacji szczególne znaczenie ma rola CUS w koordynowaniu działań podejmowanych w sytuacjach przejściowych i kryzysowych. Dotyczy to w szczególności wsparcia po hospitalizacji, czasowego pogorszenia stanu zdrowia, przeciążenia opiekuńczego lub nagłych zmian sytuacji rodzinnej. Dzięki centralnej koordynacji możliwe jest szybkie uruchamianie adekwatnych usług środowiskowych i zapobieganie eskalacji problemów prowadzących do instytucjonalizacji.

Centrum Usług Społecznych odpowiada także za rozwój i doskonalenie oferty usług społecznych na terenie gminy. Obejmuje to identyfikowanie nowych potrzeb mieszkańców, inicjowanie pilotażowych form wsparcia, testowanie rozwiązań środowiskowych oraz stopniowe rozszerzanie zakresu usług w odpowiedzi na zmiany demograficzne i społeczne. CUS pełni w tym zakresie funkcję operacyjnego zaplecza rozwoju lokalnej polityki społecznej.

Istotnym zadaniem CUS jest również współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami ekonomii społecznej. Centrum może pełnić rolę inicjatora partnerstw, zlecniodawcy usług oraz podmiotu wspierającego rozwój lokalnych inicjatyw społecznych. Takie podejście sprzyja zwiększaniu dostępności usług, ich elastyczności oraz lepszemu wykorzystaniu potencjału środowiska lokalnego.

CUS odpowiada za monitorowanie realizacji usług społecznych objętych Planem oraz ocenę ich efektywności. Monitorowanie obejmuje analizę dostępności usług, stopnia zaspokojenia potrzeb mieszkańców oraz identyfikację barier w realizacji wsparcia. Wyniki monitoringu stanowią podstawę do wprowadzania korekt w ofercie usług oraz doskonalenia lokalnego systemu wsparcia.

Rola Centrum Usług Społecznych w realizacji Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych Gminy Jedwabno ma charakter strategiczny i operacyjny jednocześnie. CUS stanowi kluczowe narzędzie wdrażania założeń Planu, umożliwiające skuteczne przejście od modelu interwencyjno-instytucjonalnego do spójnego, środowiskowego systemu usług społecznych, odpowiadającego na realne potrzeby mieszkańców gminy.

Model zdeinstytucjonalizowanego wsparcia w Gminie Jedwabno

3.7 Model współpracy międzyinstytucjonalnej w realizacji Planu

Realizacja Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych w Gminie Jedwabno wymaga przyjęcia modelu współpracy opartego na stałej koordynacji działań oraz odpowiedzialności współdzielonej pomiędzy instytucjami funkcjonującymi w lokalnym systemie wsparcia.

W warunkach gminy wiejskiej, charakteryzującej się rozproszoną zabudową, ograniczoną dostępnością transportu publicznego oraz niewielką liczbą specjalistycznych podmiotów, kluczowe znaczenie ma integracja istniejących zasobów, a nie budowanie nowych struktur instytucjonalnych. Model przyjęty w Gminie Jedwabno opiera się na zasadzie, że mieszkaniec powinien otrzymać spójne wsparcie, bez konieczności samodzielnego poruszania się pomiędzy instytucjami i powielania tych samych informacji.

Współpraca międzyinstytucjonalna ma charakter systemowy i stały. Obejmuje zarówno działania interwencyjne w sytuacjach kryzysowych, jak i planowanie profilaktyczne oraz długofalowe wsparcie środowiskowe.

3.7.1. Centrum Usług Społecznych jako podmiot koordynujący

Centrum Usług Społecznych w Jedwabnie stanowi centralny element lokalnego systemu usług społecznych i pełni funkcję koordynatora działań realizowanych w ramach Planu.

Do kluczowych zadań CUS należy:

- prowadzenie diagnozy sytuacji osoby lub rodziny,
- opracowywanie i wdrażanie indywidualnych planów wsparcia,
- inicjowanie współpracy pomiędzy instytucjami,
- monitorowanie przebiegu udzielanego wsparcia,
- analiza skuteczności zastosowanych form pomocy.

CUS odpowiada za łączenie różnych typów usług w jeden spójny proces wsparcia. W praktyce oznacza to, że osoba objęta pomocą może jednocześnie korzystać z usług opiekuńczych, wsparcia psychologicznego, działań aktywizujących, profilaktycznych oraz integracyjnych, bez rozproszenia kompetencji i odpowiedzialności.

W sytuacjach wymagających zintegrowanego działania CUS inicjuje spotkania robocze z udziałem przedstawicieli właściwych instytucji. Dotyczy to w szczególności:

- rodzin zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej,
- osób powracających do środowiska po hospitalizacji psychiatrycznej,
- osób z niepełnosprawnościami wymagających zwiększonego wsparcia,
- seniorów w sytuacji nagłego pogorszenia stanu zdrowia,
- rodzin doświadczających przemocy lub problemów uzależnień.

Model ten ogranicza fragmentaryzację pomocy i skraca czas reakcji systemu na sytuacje kryzysowe.

3.7.2. Współpraca ze Środowiskowym Domem Samopomocy

Środowiskowy Dom Samopomocy w Jedwabnie jest jednym z filarów środowiskowego modelu wsparcia osób z niepełnosprawnościami i osób w kryzysie zdrowia psychicznego.

Współpraca z CUS obejmuje:

- wzajemne przekazywanie informacji o potrzebach uczestników,
- wspólne planowanie wsparcia dla osób zagrożonych pogorszeniem funkcjonowania,
- uruchamianie dodatkowych usług środowiskowych w sytuacjach kryzysowych,
- koordynację działań w przypadku zakończenia leczenia szpitalnego.

ŚDS pełni funkcję stabilizującą. Dzięki wsparciu dziennemu możliwe jest utrzymanie osoby w środowisku lokalnym bez konieczności kierowania do placówek całodobowych poza terenem gminy. Współpraca ta ma charakter stały, a nie incydentalny. Zakłada się systematyczne spotkania robocze oraz wspólne analizowanie sytuacji osób wymagających zwiększonego wsparcia.

3.7.3. Współpraca z placówkami opieki nad dziećmi i systemem oświaty

Żłobek „Bajkowa Akademia” w Jedwabnie stanowi istotny element lokalnego systemu wsparcia rodzin z małymi dziećmi. W warunkach gminy wiejskiej, gdzie dostęp do usług

opiekuńczych dla dzieci do lat 3 jest ograniczony, funkcjonowanie żłobka ma znaczenie zarówno społeczne, jak i rozwojowe.

Z perspektywy Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych żłobek nie jest wyłącznie placówką opiekuńczą. Pełni rolę narzędzia wczesnej profilaktyki, wspierania aktywności zawodowej rodziców oraz wzmacniania stabilności rodzin.

Rozwój 24 nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 zwiększa dostępność usług opiekuńczych i ogranicza ryzyko wykluczenia społecznego młodych rodziców, w szczególności matek pozostających poza rynkiem pracy. Możliwość zapewnienia dziecku bezpiecznej opieki sprzyja powrotowi do zatrudnienia, poprawie sytuacji materialnej rodziny oraz zmniejszeniu zależności od świadczeń pomocowych.

W modelu współpracy międzyinstytucjonalnej żłobek pełni również funkcję wczesnej identyfikacji sygnałów świadczących o trudnościach rozwojowych dziecka lub problemach funkcjonowania rodziny. Personel żłobka, pozostający w codziennym kontakcie z dzieckiem i rodzicami, może jako pierwszy zauważyć:

- opóźnienia rozwojowe,
- trudności adaptacyjne,
- sygnały przeciążenia opiekuńczego rodziców,
- problemy w relacjach rodzinnych.

W takich sytuacjach możliwe jest uruchomienie współpracy z Centrum Usług Społecznych i zaproponowanie rodzinie adekwatnych form wsparcia, zanim trudności przyjmą charakter kryzysowy.

Współpraca pomiędzy żłobkiem a CUS obejmuje:

- przekazywanie informacji o potrzebie objęcia rodziny wsparciem,
- udział w spotkaniach interdyscyplinarnych,
- wspólne planowanie działań wspierających rodziny z dziećmi z niepełnosprawnościami lub zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- kierowanie rodziców do poradnictwa specjalistycznego lub wsparcia asystenta rodziny.

Żłobek wzmacnia również kompetencje rodzicielskie poprzez bieżący kontakt z opiekunami dzieci, wymianę informacji o rozwoju dziecka oraz budowanie partnerskiej relacji opartej na zaufaniu. W warunkach niewielkiej społeczności lokalnej ma to istotne znaczenie dla budowania poczucia bezpieczeństwa i stabilności młodych rodzin.

Włączenie żłobka w system realizacji Planu Deinstytucjonalizacji sprzyja przesunięciu akcentu z działań interwencyjnych na działania profilaktyczne. Wczesne wsparcie rodziny ogranicza ryzyko narastania problemów opiekuńczo-wychowawczych oraz zmniejsza prawdopodobieństwo późniejszego korzystania z bardziej intensywnych, kosztownych form pomocy.

Długofalowym efektem włączenia żłobka w lokalny system usług społecznych jest zwiększenie stabilności rodzin, poprawa sytuacji społeczno-ekonomicznej młodych rodziców oraz wzmocnienie potencjału rozwojowego dzieci od najwcześniejszych lat życia.

3.7.4. Współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jedwabnie stanowi istotny element lokalnego systemu przeciwdziałania uzależnieniom, przemocy domowej oraz zachowaniom ryzykownym. W warunkach gminy wiejskiej, gdzie problemy uzależnień często współwystępują z trudnościami ekonomicznymi, bezrobociem, kryzysami zdrowia psychicznego oraz problemami opiekuńczo-wychowawczymi, rola Komisji wykracza poza działania o charakterze formalnym.

W modelu deinstytucjonalizacji Komisja pełni funkcję podmiotu odpowiedzialnego za wzmacnianie działań profilaktycznych realizowanych w środowisku lokalnym oraz wspieranie interwencji na możliwie wczesnym etapie problemu.

Współpraca pomiędzy GKRPA a Centrum Usług Społecznych obejmuje w szczególności:

- identyfikowanie rodzin z problemem uzależnień i kierowanie ich do kompleksowego wsparcia,
- udział przedstawicieli Komisji w zespołach interdyscyplinarnych w sytuacjach przemocy domowej,
- współfinansowanie działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży,
- wspieranie alternatywnych form spędzania czasu wolnego jako elementu profilaktyki środowiskowej,
- inicjowanie działań edukacyjnych i informacyjnych dla mieszkańców gminy.

W praktyce oznacza to, że działania Komisji nie są realizowane w oderwaniu od systemu usług społecznych, lecz stanowią jego integralny element. W przypadku rodzin objętych pracą socjalną CUS możliwe jest równoległe uruchamianie wsparcia terapeutycznego, działań profilaktycznych dla dzieci oraz aktywizacji społecznej, finansowanych ze środków przeznaczonych na realizację gminnego programu profilaktyki.

Szczególne znaczenie w modelu współpracy ma profilaktyka skierowana do dzieci i młodzieży. Finansowanie zajęć sportowych, warsztatów, działań edukacyjnych czy programów rozwijających kompetencje społeczne stanowi realne narzędzie ograniczania ryzyka wchodzenia w zachowania problemowe. Włączenie tych działań do indywidualnych planów wsparcia pozwala na bardziej skuteczne oddziaływanie wychowawcze i środowiskowe.

Komisja pełni również istotną rolę w reagowaniu na zjawisko przemocy domowej, które często współwystępuje z problemem uzależnień. Współdziałanie z CUS oraz innymi instytucjami pozwala na szybsze podejmowanie działań ochronnych oraz objęcie rodziny kompleksowym wsparciem.

Model współpracy zakłada regularną wymianę informacji pomiędzy Komisją a CUS, z poszanowaniem przepisów o ochronie danych osobowych, a także wspólne planowanie działań profilaktycznych w skali rocznej. Pozwala to na lepsze dopasowanie oferty wsparcia do aktualnych potrzeb mieszkańców.

Włączenie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w system realizacji Planu Deinstytucjonalizacji wzmacnia działania zapobiegawcze i ogranicza konieczność późniejszych interwencji o charakterze instytucjonalnym. Skuteczna profilaktyka środowiskowa stanowi jeden z kluczowych elementów budowania stabilności rodzin oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu w Gminie Jedwabno.

3.7.5. Hala sportowa jako przestrzeń działań środowiskowych

Hala sportowa w Jedwabnie pełni istotną rolę w lokalnym systemie wsparcia środowiskowego i stanowi jedną z najważniejszych ogólnodostępnych przestrzeni integracji społecznej na terenie gminy. W warunkach gminy wiejskiej, o rozproszonej strukturze osadniczej i ograniczonej liczbie miejsc aktywności społecznej, obiekt ten ma znaczenie wykraczające poza funkcję sportową.

Hala stanowi bezpieczną i dostępną przestrzeń organizowania działań profilaktycznych, integracyjnych oraz aktywizujących, skierowanych do dzieci, młodzieży, rodzin oraz seniorów. Regularnie prowadzone zajęcia sportowe, w tym judo, boks, piłka nożna, siatkówka oraz treningi ogólnorozwojowe, pełnią funkcję wzmacniania kompetencji społecznych, budowania relacji rówieśniczych oraz kształtowania postaw odpowiedzialności i systematyczności.

Z perspektywy Planu Deinstytucjonalizacji hala sportowa jest elementem wczesnej profilaktyki środowiskowej. Udział dzieci i młodzieży w zorganizowanych formach aktywności:

- ogranicza ryzyko zachowań ryzykownych,
- przeciwdziała izolacji społecznej,
- wzmacnia poczucie przynależności do wspólnoty lokalnej,
- buduje pozytywne wzorce spędzania czasu wolnego.

Centrum Usług Społecznych może włączać udział w zajęciach sportowych jako element indywidualnego planu wsparcia w przypadku:

- dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- rodzin objętych pracą socjalną,
- dzieci z rodzin z problemem uzależnień,
- młodzieży wykazującej trudności wychowawcze lub adaptacyjne.

W takich sytuacjach zajęcia sportowe nie są traktowane wyłącznie jako aktywność rekreacyjna, lecz jako narzędzie oddziaływania wychowawczego i profilaktycznego, wspierające proces pracy z rodziną.

Hala sportowa pełni również funkcję przestrzeni integracji międzypokoleniowej. Organizowane wydarzenia, turnieje, zajęcia otwarte czy inicjatywy lokalne sprzyjają budowaniu relacji pomiędzy mieszkańcami różnych miejscowości gminy, co ma szczególne znaczenie w kontekście rozproszonej zabudowy. Wzmacnianie więzi lokalnych stanowi jeden z elementów przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i izolacji, zwłaszcza wśród dzieci i seniorów.

W modelu współpracy międzyinstytucjonalnej hala sportowa może być wykorzystywana jako:

- miejsce realizacji programów profilaktycznych finansowanych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- przestrzeń warsztatów i działań edukacyjnych dla rodziców i dzieci,
- miejsce integracyjnych wydarzeń środowiskowych organizowanych we współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- element działań aktywizujących w ramach projektów finansowanych ze środków zewnętrznych.

Włączenie hali sportowej w system usług społecznych pozwala na racjonalne wykorzystanie istniejącej infrastruktury gminnej bez konieczności tworzenia nowych instytucji. Obiekt ten staje się częścią lokalnej sieci wsparcia, wspierając działania profilaktyczne i środowiskowe, które ograniczają ryzyko późniejszej instytucjonalizacji.

Długofalowym efektem wykorzystania hali sportowej w ramach modelu deinstytucjonalizacji jest wzmacnianie odporności społecznej mieszkańców, budowanie kapitału społecznego oraz tworzenie naturalnych, nieinstytucjonalnych przestrzeni wsparcia i integracji.

3.7.6. Współpraca z podmiotami ekonomii społecznej i organizacjami pozarządowymi

Podmioty ekonomii społecznej oraz organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy Jedwabno stanowią istotne uzupełnienie systemu instytucjonalnego i wzmacniają lokalny model usług środowiskowych. W warunkach gminy wiejskiej, gdzie zasoby kadrowe administracji publicznej są ograniczone, a potrzeby mieszkańców mają charakter zróżnicowany, sektor społeczny pełni rolę partnera w realizacji działań o charakterze profilaktycznym, integracyjnym i aktywizującym.

Model przyjęty w Planie zakłada, że podmioty ekonomii społecznej nie funkcjonują na marginesie systemu wsparcia, lecz są włączane w jego planowanie i realizację. Współpraca ta opiera się na zasadzie komplementarności działań oraz wykorzystania potencjału lokalnych inicjatyw.

Do kluczowych obszarów współpracy należą:

- realizacja usług środowiskowych zleczanych przez gminę,
- prowadzenie działań integracyjnych i międzypokoleniowych,
- organizacja zajęć dla dzieci, młodzieży i seniorów,
- animacja życia społecznego w świetlicach wiejskich i innych przestrzeniach lokalnych,
- udział w projektach finansowanych ze środków zewnętrznych.

Podmioty ekonomii społecznej mogą realizować zadania w sposób bardziej elastyczny organizacyjnie, co pozwala szybciej reagować na zmieniające się potrzeby mieszkańców. Dotyczy to w szczególności działań środowiskowych, które nie wymagają tworzenia nowych struktur administracyjnych, lecz opierają się na aktywizacji społeczności lokalnej.

W kontekście deinstytucjonalizacji szczególne znaczenie mają działania budujące więzi społeczne i wzmacniające kapitał społeczny. Organizacje pozarządowe mogą prowadzić inicjatywy, które:

- przeciwdziałają izolacji seniorów,
- wspierają rodziny w sytuacjach przeciążenia opiekuńczego,
- angażują młodzież w działania społeczne i wolontariackie,
- integrują mieszkańców różnych miejscowości gminy.

Włączenie podmiotów ekonomii społecznej w realizację Planu pozwala na rozwój wolontariatu oraz aktywności obywatelskiej. W niewielkiej społeczności lokalnej bezpośrednie relacje i znajomość środowiska stanowią istotny atut w budowaniu zaufania oraz skuteczności działań pomocowych.

Model współpracy zakłada:

- ogłaszanie otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych,
- zawieranie partnerstw projektowych przy ubieganiu się o środki zewnętrzne,
- konsultowanie planowanych działań z przedstawicielami organizacji,
- wspólne inicjatywy o charakterze lokalnym i środowiskowym.

Włączenie sektora społecznego w realizację Planu sprzyja racjonalnemu wykorzystaniu zasobów gminy oraz zwiększa dostępność usług bez konieczności tworzenia nowych instytucji o charakterze całodobowym. Działania realizowane przez organizacje mają często charakter naturalny i środowiskowy, co jest zgodne z ideą deinstytucjonalizacji.

Długofalowym efektem współpracy z podmiotami ekonomii społecznej jest wzmocnienie lokalnej wspólnoty, rozwój inicjatyw oddolnych oraz budowanie trwałych mechanizmów wsparcia opartych na relacjach społecznych, a nie wyłącznie na strukturach administracyjnych.

3.7.7. Mechanizmy współpracy

Współpraca międzyinstytucjonalna realizowana będzie poprzez:

- regularne spotkania robocze,
- zespoły interdyscyplinarne w sytuacjach wymagających koordynacji,
- wymianę informacji z poszanowaniem przepisów o ochronie danych,
- wspólne planowanie działań profilaktycznych,
- coroczną analizę funkcjonowania systemu usług społecznych.

Model ten zakłada odpowiedzialność współdzieloną. Każda instytucja zachowuje swoją autonomię, lecz działa w ramach wspólnego systemu.

3.7.8. Efekt systemowy

Rezultatem przyjętego modelu współpracy ma być:

- zwiększenie dostępności usług środowiskowych,
- skrócenie czasu reakcji na kryzysy,
- ograniczenie liczby przypadków wymagających instytucjonalizacji,
- poprawa jakości życia mieszkańców,
- wzmocnienie lokalnej wspólnoty.

Model współpracy międzyinstytucjonalnej stanowi fundament skutecznej realizacji Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych w Gminie Jedwabno.

4. Zasady monitorowania i ewaluacji Planu

Monitorowanie i ewaluacja Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych Gminy Jedwabno stanowią integralny element jego realizacji i służą zapewnieniu skuteczności, spójności oraz adekwatności podejmowanych działań. Proces ten umożliwia bieżącą ocenę stopnia osiągania założonych celów, identyfikację barier wdrażania oraz wprowadzanie niezbędnych korekt w odpowiedzi na zmieniające się potrzeby mieszkańców i uwarunkowania lokalne. Monitorowanie Planu ma charakter ciągły i polega na systematycznym gromadzeniu oraz analizie danych dotyczących realizowanych usług społecznych. Obejmuje ono w

szczegółności zakres i dostępność usług środowiskowych, liczbę osób objętych wsparciem, strukturę odbiorców usług oraz intensywność i formy udzielanej pomocy. Dane te pozyskiwane są na podstawie dokumentacji prowadzonej przez jednostki realizujące usługi, w tym Centrum Usług Społecznych, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz podmioty współpracujące. Istotnym elementem monitoringu jest analiza stopnia wykorzystania usług zdeinstytucjonalizowanych w porównaniu do form instytucjonalnych. Pozwala to na ocenę postępów w procesie przesuwania wsparcia z modelu instytucjonalnego do środowiskowego oraz na identyfikację obszarów wymagających dalszego wzmocnienia lub modyfikacji działań. Szczególne znaczenie ma obserwacja liczby przypadków, w których możliwe było utrzymanie osoby w środowisku lokalnym mimo pogorszenia sytuacji życiowej lub zdrowotnej.

Ewaluacja Planu prowadzona jest w sposób okresowy i ma na celu pogłębioną ocenę skuteczności oraz jakości realizowanych działań. Obejmuje ona analizę stopnia osiągnięcia celów Planu, ocenę adekwatności zastosowanych rozwiązań oraz ich wpływu na poprawę jakości życia mieszkańców objętych wsparciem. Ewaluacja uwzględnia zarówno perspektywę instytucjonalną, jak i doświadczenia beneficjentów oraz osób realizujących usługi.

W ramach ewaluacji analizowane są w szczególności:

- skuteczność usług środowiskowych w zapobieganiu instytucjonalizacji,
- wpływ wsparcia na samodzielność i codzienne funkcjonowanie osób objętych pomocą,
- efektywność koordynacji działań pomiędzy instytucjami i sektorami,
- stopień dostosowania usług do zróżnicowanych potrzeb mieszkańców.

Proces monitorowania i ewaluacji uwzględnia zarówno wskaźniki ilościowe, jak i jakościowe. Wskaźniki ilościowe obejmują między innymi liczbę realizowanych usług, liczbę beneficjentów, czas trwania wsparcia oraz strukturę form pomocy. Wskaźniki jakościowe odnoszą się do oceny użyteczności usług, ich dostępności, elastyczności oraz poziomu satysfakcji odbiorców. Analiza jakościowa pozwala uchwycić rzeczywisty wpływ podejmowanych działań na życie mieszkańców, co w przypadku procesu deinstytucjonalizacji ma znaczenie zasadnicze.

Kluczową rolę w monitorowaniu i ewaluacji Planu pełni Centrum Usług Społecznych, które odpowiada za koordynację procesu, analizę danych oraz formułowanie wniosków i rekomendacji. Wnioski z monitoringu i ewaluacji stanowią podstawę do aktualizacji oferty usług społecznych, doskonalenia mechanizmów współpracy międzyinstytucjonalnej oraz planowania kolejnych działań w obszarze deinstytucjonalizacji.

Wyniki monitorowania i ewaluacji Planu wykorzystywane są również w procesach sprawozdawczych, planistycznych oraz przy przygotowywaniu kolejnych projektów i dokumentów strategicznych Gminy Jedwabno. Zapewnia to spójność działań oraz ciągłość rozwoju lokalnego systemu usług społecznych. Dzięki temu Plan nie funkcjonuje jako dokument statyczny, lecz jako narzędzie zarządzania zmianą społeczną.

Przyjęty model monitorowania i ewaluacji umożliwia elastyczne reagowanie na zmieniające się potrzeby społeczne, zapewnia przejrzystość realizowanych działań oraz wspiera efektywne wdrażanie procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych w Gminie Jedwabno.

Tabela: Monitoring realizacji Planu

Obszar	Wskaźnik	Częstotliwość
Seniorzy	liczba osób objętych usługami środowiskowymi	rocznie
Niepełnosprawność	liczba usług asystenckich	rocznie

Obszar	Wskaźnik	Częstotliwość
Bezdomność	liczba interwencji środowiskowych	półrocznie
Zdrowie psychiczne	liczba osób objętych wsparciem po hospitalizacji	rocznie
Rodzina	liczba rodzin objętych pracą środowiskową	rocznie

5. Źródła finansowania działań

Realizacja Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych Gminy Jedwabno wymaga zapewnienia stabilnych i zróżnicowanych źródeł finansowania, umożliwiających stopniowy rozwój usług środowiskowych oraz utrzymanie ich ciągłości w okresie obowiązywania Planu. Przyjęty model finansowania opiera się na łączeniu środków własnych gminy z funduszami zewnętrznymi, w szczególności krajowymi i europejskimi programami wsparcia.

Podstawowym źródłem finansowania działań pozostają środki własne Gminy Jedwabno, przeznaczone na realizację zadań własnych w zakresie pomocy społecznej, wsparcia rodziny, usług opiekuńczych oraz funkcjonowania Centrum Usług Społecznych. Środki te stanowią bazę umożliwiającą zapewnienie ciągłości usług oraz współfinansowanie projektów realizowanych z udziałem środków zewnętrznych.

Istotnym źródłem finansowania są środki pochodzące z funduszy europejskich, w szczególności w ramach programów regionalnych oraz krajowych. Gmina Jedwabno może korzystać z dofinansowania w ramach Funduszy Europejskich dla Warmii i Mazur, w tym działań ukierunkowanych na rozwój usług społecznych, wsparcie rodzin, dzieci, seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami, a także rozwój i funkcjonowanie Centrum Usług Społecznych. Programy te umożliwiają finansowanie zarówno usług, jak i działań koordynacyjnych, szkoleniowych oraz infrastrukturalnych o charakterze środowiskowym.

Kolejnym ważnym źródłem finansowania są programy krajowe realizowane ze środków budżetu państwa, w szczególności programy resortowe. Do najistotniejszych należą programy wspierające rozwój usług opiekuńczych i asystenckich, w tym programy na rzecz osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami, umożliwiające finansowanie usług środowiskowych, wsparcia opiekunów nieformalnych oraz działań przeciwdziałających instytucjonalizacji.

Gmina Jedwabno może również korzystać z programów finansowanych ze środków Funduszu Solidarnościowego, w szczególności w zakresie realizacji usług asystencji osobistej, opieki wytchnieniowej oraz innych form wsparcia skierowanych do osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin. Programy te stanowią istotne uzupełnienie lokalnej oferty usług środowiskowych i pozwalają na elastyczne reagowanie na potrzeby mieszkańców.

Źródłem finansowania działań mogą być także środki pochodzące z programów rządowych i konkursów ogłaszanych przez ministerstwa oraz agendy rządowe, w tym programy ukierunkowane na wsparcie rodzin, dzieci i młodzieży, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, rozwój usług zdrowia psychicznego oraz aktywizację społeczności lokalnych. Konkursowy charakter tych programów sprzyja rozwojowi innowacyjnych form wsparcia oraz testowaniu nowych rozwiązań środowiskowych.

Istotną rolę w finansowaniu działań mogą odgrywać również środki pozyskiwane we współpracy z organizacjami pozarządowymi. Gmina Jedwabno może zlecać realizację części usług społecznych organizacjom pozarządowym w trybie otwartych konkursów ofert, a także realizować projekty partnerskie finansowane ze środków krajowych i europejskich. Takie podejście sprzyja zwiększaniu dostępności usług oraz efektywnemu wykorzystaniu potencjału lokalnych i regionalnych podmiotów.

Uzupełniającym źródłem finansowania mogą być środki pochodzące z innych programów i funduszy, w tym funduszy celowych, programów pilotażowych oraz inicjatyw wspierających rozwój lokalnych usług społecznych. Elastyczne podejście do pozyskiwania środków pozwala na dostosowywanie zakresu działań do aktualnych możliwości finansowych i konkursowych.

Przyjęty model finansowania działań przewiduje stopniowe zwiększanie udziału środków zewnętrznych w realizacji usług zdeinstytucjonalizowanych, przy jednoczesnym zachowaniu stabilnej bazy finansowej w postaci środków własnych gminy. Takie podejście umożliwia zrównoważony rozwój lokalnego systemu usług społecznych oraz zapewnia trwałość efektów wdrażania Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych Gminy Jedwabno.

6. Podsumowanie

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji ma charakter dokumentu kierunkowego, wyznaczającego ramy działań Gminy Jedwabno w obszarze rozwoju usług społecznych w środowisku lokalnym. Dokument ten nie ma charakteru zamkniętego. Będzie podlegał bieżącej analizie, aktualizacji i dostosowywaniu do zmieniających się potrzeb mieszkańców, uwarunkowań prawnych oraz możliwości organizacyjnych i finansowych gminy.

Proces deinstytucjonalizacja jest działaniem długofalowym, opartym na stopniowym wzmacnianiu usług świadczonych w środowisku zamieszkania, rozwijaniu wsparcia sąsiedzkiego, aktywizacji społecznej oraz budowaniu trwałych partnerstw lokalnych. Plan zakłada możliwość rozszerzania katalogu działań, wprowadzania nowych form wsparcia oraz modyfikowania istniejących rozwiązań w odpowiedzi na diagnozowane potrzeby społeczności.

Istotnym założeniem niniejszego Planu jest powszechność dostępu do rozwijanych usług społecznych. Działania realizowane w jego ramach nie będą kierowane wyłącznie do osób korzystających ze wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej ani wyłącznie do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Oferta usług będzie miała charakter otwarty i dostępny dla wszystkich mieszkańców gminy, którzy wyrażą potrzebę lub chęć skorzystania ze wsparcia, w szczególności w obszarze aktywizacji społecznej, integracji międzypokoleniowej, wsparcia opiekuńczego czy działań profilaktycznych.

Rozwój usług społecznych będzie realizowany w ścisłej współpracy z podmiotami ekonomii społecznej, organizacjami pozarządowymi, lokalnymi instytucjami oraz partnerami społecznymi i gospodarczymi. Włączenie podmiotów ekonomii społecznej w realizację usług pozwoli na zwiększenie elastyczności działań, tworzenie miejsc pracy w sektorze społecznym oraz wzmacnianie lokalnego potencjału i odpowiedzialności wspólnoty za jakość życia jej mieszkańców.

Plan stanowi punkt wyjścia do dalszego rozwoju lokalnej polityki społecznej Gminy Jedwabno i będzie ewoluował wraz z rozwojem potrzeb społecznych oraz doświadczeniami wynikającymi z jego realizacji.

7. Załączniki

Lista usług społecznych planowanych do realizacji w Gminie Jedwabno

Lista usług społecznych planowanych do realizacji w Gminie Jedwabno została opracowana w oparciu o zidentyfikowane potrzeby mieszkańców oraz założenia Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych. Usługi te mają charakter środowiskowy, mobilny i zindywidualizowany oraz są ukierunkowane na ograniczanie konieczności korzystania z instytucjonalnych form wsparcia.

1. Usługi wsparcia seniorów i osób starszych

<u>Nazwa usługi</u>	<u>Opis usługi</u>	<u>Grupa docelowa</u>	<u>Forma realizacji</u>
<u>Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania</u>	<u>Pomoc w czynnościach dnia codziennego, wsparcie higieniczne i organizacyjne</u>	<u>seniorzy wymagający wsparcia</u>	<u>środowiskowa, mobilna</u>
<u>Specjalistyczne usługi opiekuńcze</u>	<u>Wsparcie dostosowane do stanu zdrowia i zaleceń medycznych</u>	<u>seniorzy z chorobami przewlekłymi</u>	<u>środowiskowa</u>

<u>Nazwa usługi</u>	<u>Opis usługi</u>	<u>Grupa docelowa</u>	<u>Forma realizacji</u>
Wsparcie po hospitalizacji	Czasowe zwiększenie intensywności usług po leczeniu szpitalnym	seniorzy po hospitalizacji	środowiskowa
Formy wsparcia pośredniego	Usługi dzienne, czasowe wsparcie bez konieczności pobytu całodobowego	seniorzy okresowo niesamodzielni	środowiskowa
Działania aktywizujące i integracyjne	Aktywność społeczna, przeciwdziałanie izolacji	seniorzy	lokalna, środowiskowa

2. Usługi wsparcia osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów

<u>Nazwa usługi</u>	<u>Opis usługi</u>	<u>Grupa docelowa</u>	<u>Forma realizacji</u>
Asystencja osobista	Wsparcie w codziennym funkcjonowaniu i uczestnictwie społecznym	osoby z niepełnosprawnościami	środowiskowa
Usługi opiekuńcze	Pomoc w czynnościach dnia codziennego	osoby z niepełnosprawnościami	środowiskowa
Usługi wytchnieniowe	Czasowe przejęcie opieki nad osobą zależną	opiekunowie nieformalni	środowiskowa
Wsparcie specjalistyczne	Rehabilitacja, terapia, wsparcie psychologiczne	osoby z niepełnosprawnościami	mobilna / zewnętrzna
Poradnictwo dla opiekunów	Wsparcie informacyjne i emocjonalne	opiekunowie	środowiskowa

3. Usługi wsparcia osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych bezdomnością

<u>Nazwa usługi</u>	<u>Opis usługi</u>	<u>Grupa docelowa</u>	<u>Forma realizacji</u>
Praca socjalna środowiskowa	Długofalowa praca z osobą/rodziną	osoby zagrożone bezdomnością	środowiskowa

<u>Nazwa usługi</u>	<u>Opis usługi</u>	<u>Grupa docelowa</u>	<u>Forma realizacji</u>
<u>Wsparcie finansowe i prawne</u>	<u>Pomoc w regulowaniu zadłużeń i sytuacji prawnej</u>	<u>osoby zagrożone utratą mieszkania</u>	<u>środowiskowa</u>
<u>Wsparcie psychospołeczne</u>	<u>Wsparcie psychologiczne i terapeutyczne</u>	<u>osoby w kryzysie</u>	<u>środowiskowa</u>
<u>Interwencja kryzysowa</u>	<u>Działania w sytuacjach nagłych</u>	<u>osoby w kryzysie</u>	<u>interwencyjna</u>
<u>Działania reintegracyjne</u>	<u>Odbudowa relacji społecznych i funkcjonowania</u>	<u>osoby w kryzysie</u>	<u>środowiskowa</u>

4. Usługi wsparcia osób w kryzysie zdrowia psychicznego

<u>Nazwa usługi</u>	<u>Opis usługi</u>	<u>Grupa docelowa</u>	<u>Forma realizacji</u>
<u>Wsparcie psychologiczne</u>	<u>Konsultacje, poradnictwo, psychoedukacja</u>	<u>osoby w kryzysie psychicznym</u>	<u>środowiskowa</u>
<u>Usługi środowiskowe po hospitalizacji</u>	<u>Wsparcie po zakończeniu leczenia</u>	<u>osoby po hospitalizacji</u>	<u>środowiskowa</u>
<u>Praca z rodziną</u>	<u>Wsparcie rodzin osób w kryzysie</u>	<u>rodziny</u>	<u>środowiskowa</u>
<u>Wsparcie dzieci i młodzieży</u>	<u>Pomoc psychologiczna i środowiskowa</u>	<u>dzieci i młodzież</u>	<u>lokalna</u>
<u>Działania zapobiegające nawrotom</u>	<u>Monitorowanie i wsparcie długofalowe</u>	<u>osoby w kryzysie</u>	<u>środowiskowa</u>

5. Usługi wsparcia dziecka i rodziny

<u>Nazwa usługi</u>	<u>Opis usługi</u>	<u>Grupa docelowa</u>	<u>Forma realizacji</u>
<u>Praca z rodziną</u>	<u>Wzmacnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczych</u>	<u>rodziny z dziećmi</u>	<u>środowiskowa</u>
<u>Asystent rodziny</u>	<u>Indywidualne wsparcie rodziny</u>	<u>rodziny przeżywające trudności</u>	<u>środowiskowa</u>
<u>Wsparcie dzienne dla dzieci</u>	<u>Zajęcia opiekuńcze i rozwojowe</u>	<u>dzieci i młodzież</u>	<u>lokalna</u>
<u>Poradnictwo specjalistyczne</u>	<u>Wsparcie psychologiczne i pedagogiczne</u>	<u>rodziny</u>	<u>środowiskowa</u>
<u>Usługi wspierające rodziny z dziećmi z niepełnosprawnościami</u>	<u>Kompleksowe wsparcie środowiskowe</u>	<u>rodziny z dziećmi z niepełnosprawnościami</u>	<u>środowiskowa</u>